

II

(Tiedonannot)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDONANNOT

EUROOPAN KOMISSIO

Komission tiedonanto

Tekniset ohjeet ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamiseksi elpymis- ja
palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisesti

(2021/C 58/01)

Tämä asiakirja perustuu elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen tekstiin, josta Euroopan parlamentti ja neuvosto pääsivät poliittiseen yhteisymmärrykseen joulukuussa 2020 (2020/0104 (COD))⁽¹⁾.

Nämä tekniset ohjeet on tarkoitettu avuksi kansallisille viranomaisille, kun ne valmistelevat elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa tarkoitettuja elpymis- ja palautumissuunnitelmia. Ainoastaan Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa sitovia tulkintoja unionin lainsäädännöstä.

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa, jäljempänä ’asetus’, säädetään, että elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvistä toimenpiteistä ei saa aiheutua ympäristötavoitteille luokitusjärjestelmäasetuksen⁽²⁾ 17 artiklassa tarkoitettua merkittävää haittaa (”ei merkittävää haittaa” -periaate)⁽³⁾. Asetuksen mukaan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien arvioinnissa olisi varmistettava, että jokainen niihin sisältyvä toimenpide (uudistus tai investointi) on ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen.⁽⁴⁾

Asetuksen mukaan komission olisi annettava teknistä ohjeistusta siitä, miten ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta olisi sovellettava elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä.⁽⁵⁾ Kyseiset tekniset ohjeet annetaan tässä asiakirjassa. Nämä ohjeet koskevat ainoastaan sitä, miten periaatetta olisi sovellettava elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä, sen erityispiirteet huomioon ottaen. Ohjeet eivät vaikuta luokitusjärjestelmäasetuksen tai muita EU:n rahastoja koskevien säädösten soveltamiseen ja täytäntöönpanoon. Ohjeiden tarkoituksena on selventää, mitä ”ei merkittävää haittaa” -periaate tarkoittaa ja miten sitä olisi sovellettava elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä. Lisäksi kerrotaan, miten jäsenvaltiot voivat osoittaa, että niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmassa ehdotetut toimenpiteet ovat periaatteen mukaisia. Ohjeiden liitteessä IV on käytännön esimerkkejä siitä, miten periaatteen noudattaminen olisi elpymis- ja palautumissuunnitelmissa osoitettava.

⁽¹⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14310-2020-INIT/en/pdf>. Säännösten numerointi ja sanamuoto voivat muuttua meneillään olevan oikeudellisen tarkistuksen yhteydessä.

⁽²⁾ Luokitusjärjestelmäasetuksella tarkoitetaan kestävästi sijoittamista helpottavasta kehyksestä annettua asetusta (EU) 2020/852, jossa esitetään ympäristön kannalta kestäviä taloudellisia toimintoja koskeva luokitusjärjestelmä.

⁽³⁾ Ks. asetuksen 4 a artikla (”Horisontaaliset periaatteet”), jonka mukaan elpymis- ja palautumistukivälineestä voidaan tukea ainoastaan ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia toimenpiteitä, sekä 15 artikla (”Elpymis- ja palautumissuunnitelma”) ja 16 artikla (”Komission arviointi”), joiden mukaan elpymis- ja palautumissuunnitelmissa olisi selitettävä ja niitä olisi arvioitava sen mukaan, ”kuinka suunnitelmassa varmistetaan, että siihen sisältyvien uudistusten ja investointien täytäntöönpanotoimenpiteistä ei aiheudu asetuksen (EU) 2020/852 17 artiklassa tarkoitettua merkittävää haittaa ympäristötavoitteille (”ei merkittävää haittaa” -periaate)”.

⁽⁴⁾ Asetuksen liitteessä olevissa Tukivälineen arviointia koskevissa suuntaviivoissa esitetään arviointiohjeita, joiden perusteella komissio arvioi elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevia jäsenvaltioiden ehdotuksia. Ohjeiden mukaan komissio käyttää kaikkien asetuksen 16 artiklan 3 kohdassa lueteltujen arviointikriteeriensä yhteydessä luokitusjärjestelmää, joka jakautuu luokkiin A–C. Arviointikriteerissä d selvennetään, että komissio voi käyttää haitta-arvioinnissa vain kahta luokitusvaihtoehtoa, A tai C. Luokitus on A, jos mikään elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteistä ei aiheuta merkittävää haittaa ympäristötavoitteille, ja C, jos yksi tai useampi toimenpiteistä aiheuttaa ympäristötavoitteille merkittävää haittaa (vrt. luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artikla (”Ympäristötavoitteille aiheutuva merkittävä haitta”). Liitteen mukaan elpymis- ja palautumissuunnitelma ei täytä arviointiperusteita tyydyttävästi, jos arvioinnissa on yksikin C-luokitus. Siinä tapauksessa komissio ei voi hyväksyä suunnitelmaa.

⁽⁵⁾ Nämä tekniset ohjeet täydentävät alustavia ohjeita, jotka komissio on esittänyt vuoden 2021 kestävän kasvun strategiassa ja siihen liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa päivityksineen.

1. ”Ei merkittävää haittaa” -periaate

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen yhteydessä ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta on tulkittava luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklassa tarkoitettuna merkityksessä. Kyseisessä artiklassa määritellään, mitä ”merkittävällä haitalla” tarkoitetaan luokitusjärjestelmäasetuksen kuuden ympäristötavoitteen kannalta:

1. Toiminnan katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa *ilmastonmuutoksen hillinnälle*, jos se aiheuttaa merkittäviä kasvihuonekaasupäästöjä;
2. Toiminnan katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa *ilmastonmuutokseen sopeutumiselle*, jos se lisää nykyisen ilmaston ja odotettavissa olevan tulevan ilmaston haitallista vaikutusta kyseiseen toimintaan tai ihmisiin, luontoon tai omaisuuteen ⁽⁶⁾;
3. Toiminnan katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa *vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestäväälle käytölle ja suojelulle*, jos se heikentää vesimuodostumien hyvää tilaa tai hyvää ekologista potentiaalia, mukaan lukien pintavedet ja pohjavedet, tai merivesien osalta ympäristön hyvää tilaa;
4. Toiminnan katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa *kiertotaloudelle*, mukaan lukien jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys, jos se aiheuttaa huomattavaa tehottomuutta materiaalien käytössä tai luonnonvarojen suorassa tai epäsuorassa käytössä tai jos se lisää merkittävästi jätteen syntymistä, polttamista tai hävittämistä tai jos jätteen pitkäaikainen loppusijoitus voi aiheuttaa merkittävää ja pitkäaikaista haittaa ympäristölle;
5. Toiminnan katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa *ympäristön pilaantumisen ehkäisemiselle ja vähentämiselle*, jos se lisää merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä;
6. Toiminnan katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa *biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelulle ja ennallistamiselle*, jos se heikentää merkittävästi ekosysteemien hyvää tilaa ja sietokykyä tai luontotyyppien ja lajien suojelutilannetta, mukaan lukien unionin edun kannalta merkittävät luontotyypit ja lajit.

2. Miten periaatetta olisi sovellettava elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä?

Tässä kohdassa annetaan ohjeita ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen nojalla tehtävään haitta-arviointiin liittyvistä avainkysymyksistä: haitta-arviointi on tehtävä kaikista toimenpiteistä (kohta 2.1), mutta tiettyjen toimenpiteiden osalta arviointi voidaan tehdä yksinkertaistetussa muodossa (kohta 2.2); EU:n ympäristölainsäädännön ja vaikutustenarviointien merkitys (kohta 2.3); arvioinnin peruseriaatteen (kohta 2.4); ja luokitusjärjestelmäasetuksen teknisten arviointikriteerien sovellettavuus (kohta 2.5).

2.1 Haitta-arviointi on tehtävä kaikista toimenpiteistä

Jäsenvaltioiden on esitettävä ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen arviointi kaikista elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa sisältyvistä toimenpiteistä ⁽⁷⁾. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaan *mistään* elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvästä toimenpiteestä ei saa aiheutua merkittävää haittaa ympäristötavoitteille, eikä komissio voi antaa suunnitelmasta myönteistä arviota, jos yksi tai useampi toimenpide ei ole ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen. Tämä tarkoittaa, että jäsenvaltioiden on laadittava *erillinen* haitta-arviointi jokaisesta suunnitelman eri osa-alueisiin kuuluvasta toimenpiteestä. ⁽⁸⁾ Koko suunnitelman tai sen osa-alueiden tasolla tehty arviointi ei siis riitä, vaan jokainen toimenpide on arvioitava erikseen. Tämä koskee sekä toimenpiteitä, joiden katsotaan edistävän vihreää siirtymää, että kaikkia muitakin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyviä toimenpiteitä. ⁽⁹⁾

⁽⁶⁾ Tämä tarkoittaa erityisesti sitä, että ilmastomuutokseen sopeutumista koskevalle tavoitteelle voi aiheutua merkittävää haittaa i) joko siten, että toimintaa ei mukauteta ilmastomuutoksesta aiheutuviin haittavaikutuksiin, kun on olemassa riski, että ilmastomuutos vaikuttaa kyseiseen toimintaan haitallisesti (esimerkiksi rakentaminen tulvariskialueelle), tai ii) vääränlaisen sopeutumisen seurauksena, kun jokin sopeutusratkaisu suojaaa yhtä aluetta (”ihmisiä, luontoa tai omaisuutta”), mutta lisää riskejä toisaalla (esimerkiksi tulvatasanteen pengertäminen, minkä seurauksena vahingot siirtyvät suojaamattomalle naapurialueelle).

⁽⁷⁾ Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 14 artiklan (”Tukielpoisuus”) mukaan ”Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, jotka voivat saada rahoitusta tästä tukivälineestä, on sisällyttävä toimenpiteitä uudistusten ja julkisten investointien toteuttamiseksi”.

⁽⁸⁾ Periaatteen noudattamista tarkastellaan elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä toimenpiteen tasolla, kun taas luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklassa (”Ympäristötavoitteille aiheutuva merkittävä haitta”) viitataan *taloudelliseen toimintaan*. Elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä toimenpiteellä (investoinnilla tai uudistuksella) tarkoitetaan toimenpidettä, joka voi itsessään muodostua taloudellisesta toiminnasta tai aiheuttaa taloudellista toimintaa (tai sen muutoksia). Siksi luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklassa mainittua *taloudellista toimintaa* pidetään elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä näissä ohjeissa tarkoitettuna *toimenpiteenä*.

⁽⁹⁾ Toimenpiteet, joiden osalta periaatteen noudattamista elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä arvioidaan, ovat sinänsä huomattavasti laaja-alaisempia kuin luokitusjärjestelmäasetuksen mukaisessa arvioinnissa, jossa keskitytään määrittämään ympäristön kannalta kestävä taloudellinen toiminta. Luokitusjärjestelmäasetuksen nojalla luokitellaan taloudellista toimintaa, joka edistää merkittävästi kyseisen asetuksen 10–15 artiklassa lueteltuja ympäristötavoitteita eikä aiheuta niille merkittävää haittaa, ja vahvistetaan tällaista toimintaa koskevat kriteerit. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen nojalla tehtävän arvioinnin tavoitteena on sen sijaan osoittaa, että erilaiset toimenpiteet eivät aiheuta merkittävää haittaa yhdellekään arvioinnissa tarkastelluista ympäristötavoitteista.

Jäsenvaltioiden on arvioitava sekä uudistuksia että investointeja. Jäsenvaltioiden on elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa esitettävä johdonmukaisia toimenpidepaketteja, joihin sisältyy sekä uudistuksia että investointeja (asetuksen 14 artiklan 1 kohta). ”Ei merkittävää haittaa” -periaatteen noudattamista on arvioitava paitsi investointien myös uudistusten osalta. Vaikka uudistukset voivat edistää merkittävästi vihreää siirtymää tietyillä aloilla, kuten teollisuudessa, liikenteessä ja energia-alalla, vaarana voi uudistusten suunnittelusta riippuen olla myös se, että niistä aiheutuu joillekin ympäristötavoitteille merkittävää haittaa.⁽¹⁰⁾ Toisaalta eräillä muilla aloilla (esimerkiksi koulutuksen tai julkishallinnon sekä taiteen ja kulttuurin alalla) uudistuksista aiheutuvien ympäristöhaittojen riski on todennäköisesti vähäinen (ks. yksinkertaistettu lähestymistapa kohdissa 2.2 ja 3), riippumatta siitä, että kyseiset toimenpiteet voivat edistää vihreää siirtymää merkittävästi. Näiden ohjeiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioita sekä investointeja että uudistuksia koskevien haitta-arviointien tekemisessä. Teollisuudessa, liikenteessä ja energia-alalla toteutettavilla toimenpiteillä voidaan merkittävällä tavalla edistää vihreää siirtymää ja tukea elpymistä. Vaatimusta haitta-arvioinnin tekemisestä myös uudistuksista ei pidäkään ymmärtää niin, ettei elpymis- ja palautumissuunnitelmiin saisi sisällyttää näillä aloilla toteutettavia merkittäviä uudistuksia.

2.2 Tiettyjen toimenpiteiden haitta-arviointi voidaan tehdä yksinkertaistetussa muodossa.

Haitta-arviointi on tehtävä kaikista toimenpiteistä, mutta se voidaan tehdä yksinkertaistetussa muodossa, kun toimenpiteellä ei ole ennakoitavissa olevaa vaikutusta kaikkiin kuuteen ympäristötavoitteeseen tai joihinkin niistä tai vaikutus on merkityksetön. Tietyillä toimenpiteillä voi niiden ominaispiirteiden vuoksi olla yhteen tai useampaan ympäristötavoitteeseen vain rajallinen vaikutus. Siinä tapauksessa jäsenvaltiot voivat esittää kyseisten ympäristötavoitteiden osalta lyhyet perustelut ja keskittyä haitta-arvioinnissa niihin ympäristötavoitteisiin, joihin voi kohdistua merkittäviä vaikutuksia (ks. kohta 3, vaihe 1). Esimerkiksi itsenäisten ammattinharjoittajien sosiaalisen suojelun yleisen tason korottamiseen tähtäävän työmarkkinuudistuksen ennakoitavissa oleva vaikutus kaikkiin kuuteen ympäristötavoitteeseen on olematon tai merkityksetön, jolloin kaikkien kuuden tavoitteen yhteydessä riittää lyhyt perustelu. Myös silloin kun on kyse yksinkertaisista energiategokkuustoimenpiteistä, kuten vanhojen ikkunoiden vaihtamisesta uusiin energiategokkaisiin ikkunoihin, riittää, että periaatteen noudattaminen ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan tavoitteen osalta osoitetaan lyhyiden perustelujen avulla. Tällaista yksinkertaistettua lähestymistapaa ei kuitenkaan voida soveltaa investointeihin ja uudistuksiin eräillä muilla aloilla (esimerkiksi energia, liikenne, jätehuolto tai teollisuus), joilla yhteen tai useampaan ympäristötavoitteeseen kohdistuvien haittojen riski on suurempi.

Kun toimenpiteen katsotaan edistävän jotakin kuudesta ympäristötavoitteesta niin merkittävästi, että sen kerroin on 100 prosenttia⁽¹¹⁾, sen katsotaan olevan kyseisen tavoitteen osalta ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen. Elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä joidenkin toimenpiteiden katsotaan edistävän ilmastonmuutostavoitteita tai muita ympäristötavoitteita elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteenä olevan ”Ilmastonseurantaan sovelletun menetelmän” mukaisesti. Jos toimenpiteellä on ilmastonmuutostavoitteiden edistämisen osalta 100 prosentin kerroin, sen katsotaan olevan kyseisen tavoitteen (eli ilmastonmuutoksen hillitsemisen tai siihen sopeutumisen) osalta ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen.⁽¹²⁾ Jos toimenpiteellä on 100 prosentin kerroin muiden kuin ilmastoon liittyvien ympäristötavoitteiden edistämisen osalta, periaatetta katsotaan noudatetun kyseisen ympäristötavoitteen osalta (esimerkiksi vesi- ja meriluonnonvarat, kiertotalous, pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen tai biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit). Kussakin tapauksessa jäsenvaltioiden on yksilöitävä ja perusteltava, mitä luokitusjärjestelmäasetuksen kuudesta ympäristötavoitteesta toimenpide edistää. Jäsenvaltioiden on silti osoitettava, että toimenpide ei aiheuta merkittävää haittaa muille ympäristötavoitteille.⁽¹³⁾

⁽¹⁰⁾ Jos jokin uudistus voisi lisätä valtion omistamien pankkien ja rahoituslaitosten fossiilisille polttoaineille myöntämää rahoitusta tai fossiilisille polttoaineille myönnettäviä suoria tai epäsuoria tukia, voitaisiin katsoa, että siihen liittyy riski merkittävän haitan aiheuttamisesta ilmastonmuutoksen hillinnälle ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiselle ja vähentämiselle. Nämä näkökohdat olisi otettava haitta-arvioinnissa huomioon.

⁽¹¹⁾ Jotta voidaan ottaa huomioon se, missä määrin toimenpide edistää elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen yleisiä ilmastotavoitteita, ja laskea ilmastotavoitteiden osuudet suunnitelman kokonaismäärärahoista, jäsenvaltioiden olisi käytettävä asetuksen liitteenä olevassa *Ilmastonseurantaan sovelletussa menetelmässä* esitettyä menetelmää, tukitoimialoja ja niihin liittyviä ilmastotavoitekertoimia. Jos komissio ei ole vahvistanut valittua tukitoimialaa ja jäsenvaltion ehdottamaa kerrointa, toimenpiteen ei katsota automaattisesti olevan periaatteen mukainen asianomaisten tavoitteen tai asianomaisten tavoitteiden osalta, ja haitta-arviointi on suoritettava.

⁽¹²⁾ Tähän ryhmään voisi kuulua esimerkiksi tuki-/uudistamisjärjestelmä vanhentuneen liikkuvan kaluston korvaamiseksi kalustolla, jonka pakokaasupäästöt ovat nolla.

⁽¹³⁾ Tässä kohdassa tarkoitettua lähestymistapaa ei voida soveltaa toimenpiteisiin, joilla on 40 prosentin kerroin. Tällaisten toimenpiteiden osalta jäsenvaltioiden on annettava selvitys siitä, miksi toimenpide on periaatteen mukainen, ottaen huomioon näissä ohjeissa esitetyt yleiset periaatteet (jäsenvaltioiden on esimerkiksi vahvistettava, että toimenpiteen yhteydessä ei käytetä fossiilisia polttoaineita tai että liitteessä III esitetyt kriteerit täyttyvät ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan tavoitteen osalta). Kun toimenpiteellä, jolla on 40 prosentin kerroin, ei ole ennakoitavissa olevaa vaikutusta tiettyyn ympäristötavoitteeseen tai vaikutus on merkityksetön tai kun toimenpide luokitusjärjestelmäasetuksen mukaisesti ”edistää merkittävästi” tiettyä ympäristötavoitetta, jäsenvaltiot voivat soveltaa kyseisen ympäristötavoitteen osalta yksinkertaistettua lähestymistapaa (ks. kohdan 2.2 ensimmäinen ja kolmas kohta).

Kun jokin toimenpide ”edistää merkittävästi” ⁽¹⁴⁾ jotakin kuudesta ympäristötavoitteesta, sen katsotaan olevan kyseisen tavoitteen osalta ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen. ⁽¹⁵⁾ Jos jäsenvaltio esimerkiksi ehdottaa toimenpidettä, jolla tuetaan rakennusten energiatehokkuuslaitteiden valmistusta (esimerkiksi valaistusjärjestelmien läsnäolotunnistus ja päivänvalo-ohjaus), sen ei tarvitsisi tehdä haitta-arviointia ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan tavoitteen osalta, jos se voi luokitusjärjestelmäasetuksen mukaisesti osoittaa, että ehdotettu toimenpide ”edistää merkittävästi” kyseistä tavoitetta. Tällaisessa tapauksessa jäsenvaltioiden tarvitsisi ainoastaan osoittaa, että toimenpiteestä ei aiheudu merkittävää haittaa viidelle muulle ympäristötavoitteelle.

2.3 EU:n lainsäädännön ja vaikutustenarviointien merkitys

Sovellettavan EU:n ja kansallisen ympäristölainsäädännön noudattaminen on erillinen velvoite, jonka noudattaminen ei vapauta haitta-arvioinnin tekemisestä. Kaikkien elpymis- ja palautumissuunnitelmissa ehdotettujen toimenpiteiden on oltava EU:n lainsäädännön mukaisia, EU:n ympäristölainsäädäntö mukaan lukien. Vaikka EU:n voimassa olevan lainsäädännön noudattaminen viittaa jo sinänsä vahvasti siihen, että toimenpide ei aiheuta ympäristöhaittoja, se ei automaattisesti tarkoita, että toimenpide on ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen, erityisesti siksi, että kaikkia 17 artiklan soveltamisalaa kuuluvia tavoitteita ei ole vielä kaikilta osin otettu huomioon EU:n ympäristölainsäädännössä.

Haitta-arvioinnissa olisi otettava huomioon ympäristöseikkoja koskevat vaikutustenarviointit sekä toimenpiteen kestävyysarviointit. Vaikka ne eivät automaattisesti tarkoita, että toimenpiteestä ei aiheudu merkittävää haittaa, ne viittaavat kuitenkin vahvasti siihen, että toimenpiteestä ei aiheudu merkittävää haittaa ympäristötavoitteille. Jos jäsenvaltio on tehnyt jonkin elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa sisältyvän toimenpiteen osalta direktiivin 2011/92/EU mukaisen ympäristövaikutusten arvioinnin, direktiivin 2001/42/EY ⁽¹⁶⁾ mukaisen strategisen ympäristöarvioinnin tai InvestEU-asetuksen kestävyysarviointia koskevien ohjeiden mukaisen ympäristö-/ilmastokestävyyden arvioinnin, tällainen arviointi tukee jäsenvaltion haitta-arvioinnissa esittämiä argumentteja. Joissain tapauksissa ja erityisesti infrastruktuuri-investointien yhteydessä esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointi ja vaadittujen lieventämistoimien toteuttaminen ympäristön suojelemiseksi voi, toimenpiteen sisällöstä riippuen, olla riittävä osoitus siitä, että toimenpide on ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen joidenkin asiaankuuluvien ympäristötavoitteiden osalta (etenkin silloin kun kyseessä on vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen ⁽¹⁷⁾ sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen ⁽¹⁸⁾). Tämä ei kuitenkaan vapauta jäsenvaltiota tekemästä haitta-arviointia kyseisestä toimenpiteestä, koska ympäristövaikutusten arviointi, strateginen ympäristöarviointi tai kestävyysarviointi eivät välttämättä kata kaikkia haitta-arvioinnissa tarkasteltavia näkökohtia. ⁽¹⁹⁾ Tämä johtuu siitä, että ympäristöarviointia ja strategista ympäristöarviointia koskevissa direktiiveissä asetetut oikeudelliset velvoitteet ja kestävyysarviointia koskevissa komission ohjeissa esitetty lähestymistapa eivät vastaa luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklassa (”Ympäristötavoitteille aiheutuva merkittävä haitta”) esitettyjä velvoitteita ja lähestymistapaa. ⁽²⁰⁾

⁽¹⁴⁾ Luokitusjärjestelmäasetuksen 10–16 artiklassa määritellään, mitä ’merkittävä edistäminen’ tarkoittaa kunkin kuuden ympäristötavoitteen ja ’mahdollistavien toimintojen’ kannalta. Voidakseen hyödyntää tässä kohdassa esitettyä yksinkertaistettua lähestymistapaa jäsenvaltioiden olisi osoitettava, että toimenpide ”edistää merkittävästi” yhtä tai useampaa ympäristötavoitetta luokitusjärjestelmäasetuksen 10–16 artiklan mukaisesti (ks. myös kohta 2.5).

⁽¹⁵⁾ Tällä vaihtoehdolla on merkitystä erityisesti niiden toimintojen kannalta, joiden katsotaan edistävän merkittävästi jotakin luokitusjärjestelmäasetuksen mukaista ympäristötavoitetta, mutta joilla ei ole elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaan asetukseen liitetyn ”Ilmastonseurantaan sovelletun menetelmän” nojalla 100 prosentin kerrointa, kun on kyse ilmasto- tai ympäristötavoitteiden edistämisestä. Ilmastonmuutoksen hillitsemisen alalla tällaisia ovat muun muassa seuraavat: tietyt päästöttömät ja vähäpäästöiset kevyet hyötyajoneuvot; tietyt vesiliikenteeseen tarkoitetut päästöttömät tai vähäpäästöiset alukset; tietyt päästöttömät ja vähäpäästöiset raskaat hyötyajoneuvot; sähkön siirto- ja jakeluinfrastruktuuri; vedyn siirto- ja jakeluverkot; erityiset jätehuoltotoimet (esim. erilliskerätyn vaarattoman jätteen lajittelu syntypaikalla ja valmistelu uudelleenkäyttöä/kierrätystä varten); ja läpimurtoihin johtava kiertotalouden tutkimus, kehittäminen ja innovointi.

⁽¹⁶⁾ Ympäristövaikutusten arviointi on menettely, jolla varmistetaan, että suunnitelmien/ohjelmien/hankkeiden ympäristövaikutukset otetaan huomioon ennen niitä koskevien päätösten tekemistä. Ympäristövaikutusten arviointi voidaan tehdä yksittäisille hankkeille, kuten pato-, moottoritie-, lentokenttä- tai tehdashankkeelle, direktiivin 2011/92/EU (ympäristövaikutusten arvioinnista annettu direktiivi eli YVA-direktiivi) nojalla tai julkisille suunnitelmille tai ohjelmille direktiivin 2001/42/EY (strategisista ympäristöarvioinneista annettu direktiivi eli SYA-direktiivi) nojalla.

⁽¹⁷⁾ Jos ympäristövaikutusten arviointi kattaa myös vaikutuksen vesiin direktiivin 2000/60/EY mukaisesti ja havaitut riskit on otettu huomioon toimenpiteen suunnittelussa.

⁽¹⁸⁾ Rajoittamatta direktiiveissä 2009/147/EY ja 92/43/ETY vaadittuja muita arviointeja silloin kun toiminta toteutetaan biologisen monimuotoisuuden kannalta herkällä alueella tai lähellä tällaista aluetta (ml. suojelualueiden Natura 2000 -verkosto, Unescon maailmanperintökohteet ja biologisen monimuotoisuuden kannalta keskeiset alueet ja muut suojelualueet).

⁽¹⁹⁾ Vastaavasti haitta-arviointi ei vapauta velvoitteesta tehdä ympäristövaikutusten arviointi tai strateginen ympäristöarviointi tai ilmasto-, ympäristö- tai kestävyysarviointi, jos voimassa olevassa EU:n lainsäädännössä edellytetään sellaista silloin kun hanke saa rahoitusta InvestEU-ohjelmasta tai Verkköjen Eurooppa -välineestä.

⁽²⁰⁾ Ympäristövaikutusten arviointi vaaditaan esimerkiksi öljynjalostamoilta, lämpövoimalaitoksilta ja raakaöljyn tai maakaasun tuotantoon liittyviltä hankkeilta. Tällaiset toimenpiteet eivät kuitenkaan ole ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan tavoitteen osalta, sillä luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklan (”Ympäristötavoitteille aiheutuva merkittävä haitta”) mukaan toiminnan katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa, ”jos se aiheuttaa merkittäviä kasvihuonekaasupäästöjä”. Sama koskee esimerkiksi uuden lentoaseman rakentamista. Vaikka se edellyttää ympäristövaikutusten arviointia, ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevaan ympäristötavoitteeseen liittyvän haitta-arvioinnin vaatimukset voi täyttää vain vähähiilistä lentoasemainfrastruktuuria koskeva toimenpide, kuten investoinnit energiatehokkaisiin lentoasemarakennuksiin, lentoasemainfrastruktuurin verkkoliitäntöjen päivittäminen uusiutuviin energialähteisiin ja tähän liittyvät palvelut.

2.4 Haitta-arvioinnin keskeiset periaatteet

Elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä haitta-arvioinnissa otetaan huomioon toimenpiteen *suorat* ja *ensisijaiset epäsuorat* vaikutukset.⁽²¹⁾ Suorat vaikutukset ovat vaikutuksia, jotka ilmenevät toimenpiteen toteuttamisaikana hanketasolla (tuotantolaitos, suojelualue) tai järjestelmätasolla (rautatieverkko, julkinen liikennejärjestelmä). Ensisijaiset epäsuorat vaikutukset ovat vaikutuksia, jotka ilmenevät hankkeiden tai järjestelmien ulkopuolella mahdollisesti vasta toimenpiteen toteuttamisen jälkeen tai elpymis- ja palautumistukivälineen soveltamisajan päätyttyä, mutta jotka ovat kuitenkin kohtuudella ennakoitavissa ja merkityksellisiä. Esimerkki *suorista* vaikutuksista tieliikenteen alalla ovat tien rakentamiseen käytettävät materiaalit. Esimerkki *ensisijaisista epäsuorista* vaikutuksista ovat odotettavissa olevat tulevat kasvihuonekaasupäästöt, jotka johtuvat liikennemäärien kasvusta tien käyttöaikana.

Haitta-arvioinnissa on otettava huomioon toimenpiteestä aiheutuvan toiminnan koko elinkaari. Luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklaa ("Ympäristötavoitteille aiheutuva merkittävä haitta") noudattaen "merkittävää haittaa" arvioidaan elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä toiminnan koko elinkaaren perusteella. Elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä tehtävässä haitta-arvioinnissa kuitenkin riittää, että otetaan huomioon elinkaareen liittyvät näkökohdat, sen sijaan että tehtäisiin varsinainen elinkaariarviointi.⁽²²⁾ Arvioinnin tulisi kattaa sekä tuotanto- ja käyttövaihe että käytöstäpoistovaihe – missä vaiheessa eniten haittaa odotetaan aiheutuvan. Jos toimenpiteellä esimerkiksi tuetaan ajoneuvojen hankintaa, arvioinnissa olisi otettava huomioon muun muassa ajoneuvojen kokoamisesta, kuljetuksesta ja käytöstä aiheutuva pilaantuminen (mm. päästöt ilmaan) sekä ajoneuvojen asianmukainen käsittely käytöstäpoistovaiheessa. Esimerkiksi akkujen ja elektroniikkakomponenttien asianmukaisessa käytön jälkeisessä käsittelyssä (kuten niiden uudelleenkäyttö ja/tai niihin sisältyvien kriittisten raaka-aineiden kierrätys) olisi varmistettava, että siitä ei aiheudu merkittävää haittaa kiertotaloutta koskevalle ympäristötavoitteelle.

Toimenpiteitä, joilla edistetään (esim. teollisuuden, liikenteen ja rakennusten) nykyistä laajempaa sähköistämistä, pidetään "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukaisina ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan ympäristötavoitteen osalta. Jotta siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen olisi mahdollista, olisi kannustettava toteuttamaan toimenpiteitä, joilla lisätään sähköistämistä mm. teollisuuden, liikenteen ja rakentamisen kaltaisilla keskeisillä aloilla (mm. investoinnit sähkön siirto- ja jakeluinfrastruktuuriin, sähköiseen tienvarsi-infrastruktuuriin, sähkön varastointiin, akkuihin ja lämpöpumppuihin). Sähköntuotanto ei ole vielä kaikkialla EU:ssa ilmastoneutraalia toimintaa (sähköntuotannon hiili-intensiteetti vaihtelee jäsenvaltioittain), ja hiili-intensiivisen sähkön kulutuksen kasvu on periaatteessa tällaisten toimenpiteiden ensisijainen epäsuora vaikutus ainakin lyhyellä aikavälillä. Ilmastoneutraali talous kuitenkin edellyttää tällaisten teknologioiden ja infrastruktuurien käyttöönottoa osana toimenpiteitä, joiden avulla pyritään saavuttamaan vuosia 2030 ja 2050 koskevat kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevat tavoitteet. EU:ssa onkin jo olemassa hiilidioksidipäästöjä sähköntuotantoa ja uusiutuvien energialähteiden kehittämistä koskeva politiikkakehyks. Näiden investointien olisi katsottava olevan elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukaisia ilmastonmuutoksen hillitsemisen osalta, edellyttäen että jäsenvaltiot osoittavat, että sähköistämisen lisäämisen ohella kansallisella tasolla lisätään myös uusiutuvan energian tuotantokapasiteettia. Jäsenvaltioiden täytyy silti osoittaa, että toimenpiteet eivät aiheuta merkittävää haittaa viidelle muulle ympäristötavoitteelle.

Jos tietyille taloudelliselle toiminnalle on olemassa teknisesti toteuttamiskelpoinen vaihtoehto, jonka ympäristövaikutukset ovat vähäiset, toimenpiteen kielteisiä ympäristövaikutuksia olisi arvioitava suhteessa vaihtoehtoon, jossa toimenpidettä ei toteuteta, ottaen huomioon toimenpiteen absoluuttinen ympäristövaikutus.⁽²³⁾ Tätä varten tarkastellaan toimenpiteen ympäristövaikutuksia verrattuna tilanteeseen, jossa ei ole kielteisiä ympäristövaikutuksia. Toimenpiteen vaikutusta ei siis verrata jonkin toisen, olemassa olevan tai suunnitellun, toimenpiteen vaikutukseen, joka korvattaisiin kyseisellä toimenpiteellä.⁽²⁴⁾ Jos

⁽²¹⁾ Tämä lähestymistapa on luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklan ("Ympäristötavoitteille aiheutuva merkittävä haitta") mukainen, sillä sen mukaan toiminnan ja sen tuottamien tuotteiden ja palvelujen ympäristövaikutukset on otettava huomioon koko niiden elinkaaren ajan.

⁽²²⁾ Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ei edellytetä ns. attribuutionaalaisia tai konsekventiaalisia elinkaariarviointoja, joissa otetaan huomioon toimenpiteestä aiheutuvien teknologisten, taloudellisten tai sosiaalisten muutosten epäsuorat ympäristövaikutukset. Aiemmin tehdyistä elinkaariarvioinneista saatua näyttöä voitaisiin kuitenkin käyttää haitta-arvioinnin havaintojen tukena.

⁽²³⁾ Tätä menetelmää sovelletaan elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa rahoitettaviin toimenpiteisiin erityisesti silloin kun ne koskevat julkisia investointeja tai aiheuttavat suoria julkisia menoja. Uudistuksiin liittyvien toimenpiteiden haittoja on arvioitava pääsääntöisesti käyttämällä vertailukohtana tilannetta ennen toimenpiteen toteuttamista.

⁽²⁴⁾ Menetelmä on luokitusjärjestelmäasetuksen logiikan mukainen: delegoitujen säädösten luonnoksissa monet haitta-arviointiin liittyvistä teknisistä kriteereistä perustuvat *absoluuttisiin* kriteereihin, kuten erilaisiin päästörajoituksiin (esimerkiksi sähköntuotannon sopeutumisratkaisuja tai henkilöajoneuvoja koskevat hiilidioksidipäästöjen rajoitukset). Menetelmää tukee myös ennalta varautumisen periaate, joka on yksi EU:n ympäristölainsäädännön pääperiaatteista ja joka mainitaan myös luokitusjärjestelmäasetuksessa (johdanto-osan 40 kappale ja 19 artiklan 1 kohdan f alakohta). Sen taustalla on ajatus siitä, että ympäristöhaittoja on tarkasteltava absoluuttisesta näkökulmasta, ei suhteellisesta (esimerkiksi ilmaston lämpeneminen johtuu kasvihuonekaasupäästöjen absoluuttisesta tasosta).

Näiden ohjeiden mukainen "ei merkittävää haittaa" -periaatteen noudattaminen olisi sisällytettävä jo toimenpiteiden suunnitteluun, myös väli- ja päätavoitteiden tasolla. Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteiden kuvauksissa olisi alusta alkaen otettava huomioon periaatteen noudattamisen kannalta merkitykselliset näkökohdat. Tämä voi edellyttää, että tällaiset näkökohdat ja tarvittavat lieventävät toimenpiteet sisällytetään vastaaviin väli- ja päätavoitteisiin tai tarjouskilpailu- ja hankintamenettelyihin. ⁽²⁹⁾ Jos toimenpide koskee esimerkiksi investointeja laajaan tieinfrastruktuuri-hankkeeseen, johon tarvittavien lupien myöntäminen edellyttää ympäristövaikutusten arviointia, välitavoitteeksi voitaisiin määrittellä ympäristövaikutusten arvioinnin perusteella vaadittujen lieventävien ympäristönsuojelutoimenpiteiden toteuttaminen. Täsmätyyppisen hankkeen tarjouskilpailu- tai hankintamenettelyssä voitaisiin jo hankkeen suunnittelu-vaiheessa todeta, että tarjous- tai hankintaeritelmässä on "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukaisia liittyviä erityisehtoja. Voitaisiin esimerkiksi edellyttää, että tietty vähimmäisprosenttiosuus rakennus- ja purkujätteestä on valmisteltava uudelleenkäyttöä ja kierrätystä varten. Toimenpiteen kuvaukseen olisi sisällytettävä myös liitännäistoimenpiteitä, joilla tuetaan siirtymistä puhtaampiin liikennemuotoihin, kuten tienkäytön hinnoitteluun liittyviä uudistuksia, investointeja raide- tai sisävesiliikenteen käytön tukemiseksi tai kannustimia julkisen liikenteen käytön lisäämiseksi. Yleisluonteisemmat toimenpiteet, kuten laajat teollisuuden tukijärjestelmät (esim. rahoitusvälineet, joilla tuetaan investointeja yrityksiin useilla aloilla) olisi suunniteltava niin, että voidaan varmistaa, että asianomaiset investoinnit ovat "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukaisia.

2.5 Luokitusjärjestelmäasetuksen teknisten arviointikriteerien sovellettavuus

Jäsenvaltioiden ei edellytetä viittaavan luokitusjärjestelmäasetuksen mukaisesti vahvistettuihin teknisiin arviointikriteereihin (määrälliset ja/tai laadulliset kriteerit) sen osoittamiseksi, että toimenpide on "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukainen. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaan ⁽³⁰⁾ tekniset arviointikriteerit sisältävien delegoitujen säädösten ⁽³¹⁾ voimaantulo ei saisi vaikuttaa komission antamiin teknisiin ohjeisiin. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin käyttää haitta-arviointien laatimisessa vertailukohtana luokitusjärjestelmäasetuksen nojalla annettuihin delegoituihin säädöksiin sisältyviä teknisiä arviointikriteerejä. Ne voivat viitata tässä yhteydessä myös delegoitujen säädösten luonnoksiin.

3. Miten jäsenvaltioiden olisi käytännössä osoitettava, että niiden suunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet ovat "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukaiset?

Komissio on laatinut tätä varten ns. haitantarkistuslistan (ks. liite I), jonka tarkoituksena on helpottaa elpymis- ja palautumissuunnitelmiin liittyvien arviointien laatimista ja periaatteen noudattamisen osoittamista. Jäsenvaltioiden olisi käytettävä tarkistuslistaa analyysinsä tukena sen osoittamiseen, miten kukin toimenpide täyttää "ei merkittävää haittaa" -periaatteen edellytykset. Komissio käyttää näitä tietoja arvioidessaan elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa vahvistettujen kriteerien mukaisesti, onko kukin elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukainen ja millä tavoin.

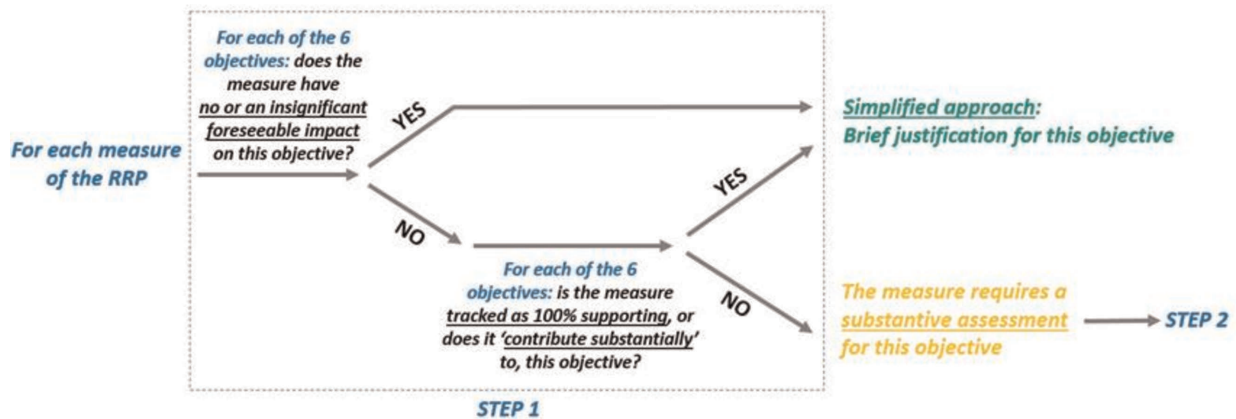
Komissio kehottaa jäsenvaltioita vastaamaan tarkistuslistassa esitettyihin kysymyksiin ja sisällyttämään vastaukset elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa osana kunkin toimenpiteen kuvausta (komission *ei merkittävää haittaa* -arviointilomakemallin osan 2 kohta 8). Jäsenvaltioita pyydetään myös toimittamaan täydentäviä arviointeja ja/tai asiakirjoja kohdennetusti ja rajoitetussa määrin, jos se on tarpeen tarkistuslistassa esitetyn arvioinnin tueksi ja vastausten perustelemiseksi tarkemmin.

Tarkistuslista perustuu seuraavaan päättelykaavaan, jota olisi sovellettava kuhunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteeseen. Jäljempänä on lisätietoa päättelykaavan vaiheista.

⁽²⁹⁾ Kuten kaikkiin väli- ja kokonaistavoitteisiin, myös "ei merkittävää haittaa" -periaatteen noudattamista koskeviin tavoitteisiin sovelletaan elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 19 a artiklaa ("Rahoitusosuuksien ja lainatuen maksamista, keskeyttämistä ja niitä koskevien sopimusten irtisanomista koskevat säännöt").

⁽³⁰⁾ Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen johdanto-osan 11 b kappale.

⁽³¹⁾ Luokitusjärjestelmäasetuksen 3 artiklan ("Ympäristön kannalta kestäviä taloudellisia toimintoja koskevat kriteerit") d alakohdan mukaan komissio valtuutetaan antamaan delegoituja säädöksiä, joissa vahvistetaan yksityiskohtaiset tekniset arviointikriteerit (määrälliset ja/tai laadulliset kriteerit) sen määrittämiseksi, millä edellytyksillä tietyn taloudellisen toiminnan voidaan katsoa i) edistävän merkittävästi jotakin kuudesta ympäristötavoitteesta; ja että ii) se ei aiheuta merkittävää haittaa millekään muulle ympäristötavoitteelle. Tähän mennessä yhdestä delegoidusta säädöksestä, joka koskee ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista, on käynnissä julkinen kuuleminen: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12302-Climate-change-mitigation-and-adaptation-taxonomy#ISC_WORKFLOW

Päätelykaava

Vaihe 1: Kuuden ympäristötavoitteen tarkastelu arviointia edellyttävien määrittämiseksi

Jäsenvaltioita pyydetään täyttämään ensin tarkistuslistan osa 1 (ks. liite I) ja määrittämään sen avulla, mitkä kuudesta ympäristötavoitteesta edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia. Alustava yleisarviointi helpottaa jäsenvaltioiden arviointityötä, kun ensin selvitetään, mitkä ympäristötavoitteet edellyttävät yksityiskohtaista haitta-arviointia ja minkä tavoitteiden osalta riittää yksinkertaistettu lähestymistapa (ks. kohta 2.2).

Tarkistuslistan osa 1

Mitkä seuraavista ympäristötavoitteista edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia?	Kyllä	Ei	Perustelu, jos on valittu "Ei"
Ilmastonmuutoksen hillitseminen			
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen			
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu			
Kiertotalous, mukaan lukien jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys			
Ilman, veden tai maaperän pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen			
Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen			

Jos vastaus on "ei", jäsenvaltioita pyydetään perustelemaan lyhyesti (oikeanpuoleisessa sarakkeessa), miksi kyseinen ympäristötavoite ei edellytä toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia. Perusteluissa on mainittava, mihin seuraavista tapauksista se pohjautuu (ks. kohta 2.2):

- Toimenpiteellä ei ole ennakoitavissa olevaa vaikutusta tähän ympäristötavoitteeseen tai vaikutus on merkityksetön, kun otetaan huomioon toimenpiteen luonne ja sen suorat ja ensisijaiset epäsuorat vaikutukset sen elinkaaren aikana, joten sen katsotaan olevan "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukainen tämän tavoitteen osalta;
- Toimenpiteellä on ilmastonmuutostavoitteiden edistämisen osalta 100 prosentin kerroin, joten sen katsotaan olevan "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukainen tämän tavoitteen osalta;
- Toimenpide "edistää merkittävästi" jotakin ympäristötavoitetta luokitusjärjestelmäasetuksessa tarkoitettulla tavalla, joten sen katsotaan olevan "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukainen tämän tavoitteen osalta.

Silloin kun elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvän toimenpiteen osalta riittää yksinkertaistettu lähestymistapa, (oikeanpuoleisessa sarakkeessa) vaadittu perustelu voi olla hyvin lyhyt, ja mahdollisuuksien mukaan useamman toimenpiteen perustelut voidaan koota yhteen. Näin jäsenvaltiot voivat keskittyä haitta-arvioinnissa niihin toimenpiteisiin, joiden mahdollisesti aiheuttamaa merkittävää haittaa on arvioitava yksityiskohtaisesti.

Jos vastaus on "kyllä", voidaan siirtyä vaiheeseen 2, jossa esitetään asianomaiset ympäristötavoitteet.

Tähän vaiheeseen liittyviä esimerkkejä on liitteessä IV.

Vaihe 2: Yksityiskohtainen haitta-arviointi niiden ympäristötavoitteiden osalta, jotka sitä edellyttävät

Toisessa vaiheessa jäsenvaltioita kehoitetaan käyttämään tarkistuslistan osaa 2 (ks. liite I) tehdäkseen kustakin elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteestä yksityiskohtaisen haitta-arvioinnin niiden ympäristötavoitteiden osalta, joiden kohdalla on vaiheessa 1 valittu ”kyllä”. Tarkistuslistan osaan 2 on koottu haitta-arvioinnin oikeudellisia vaatimuksia vastaavat kysymykset kaikkien kuuden ympäristötavoitteen osalta. Suunnitelmaan sisällytettävien toimenpiteiden on oltava ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia. Näin ollen kaikkiin tarkistuslistan osassa 2 esitettyihin kysymyksiin on vastattava ”ei” osoitukseksi siitä, että toimenpiteestä ei aiheudu merkittävää haittaa kyseiselle ympäristötavoitteelle.

Tarkistuslistan osa 2 – Esimerkkinä ympäristötavoite ”ilmastonmuutoksen hillitseminen”

Kysymykset	Ei	Yksityiskohtaiset perustelut
<i>Ilmastonmuutoksen hillitseminen</i> Odotetaanko toimenpiteen johtavan merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin?		

Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava, että vastaus on ”ei”, ja perusteltava vastauksensa yksityiskohtaisesti oikeanpuoleisessa sarakkeessa. Jäsenvaltioita pyydetään tarvittaessa toimittamaan täydentäviä arviointeja ja/tai asiakirjoja kohdennetusti ja rajoitetussa määrin, jos se on tarpeen niiden antamien vastausten perustelemiseksi tarkemmin.

Jos jäsenvaltiot eivät pysty esittämään riittävän yksityiskohtaisia perusteluja, komissio voi katsoa, että toimenpiteestä saattaa aiheutua merkittävää haittaa joillekin kuudesta ympäristötavoitteesta. Siinä tapauksessa komission olisi annettava kyseiselle elpymis- ja palautumissuunnitelmalle luokitus C elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä II olevassa 2.4 kohdassa esitettyjen kriteerien mukaisesti. Tämä ei vaikuta asetuksen 16 ja 17 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn eikä etenäkään 16 artiklan 1 kohdassa mainittuun mahdollisuuteen, jonka mukaan jäsenvaltio ja komissio voivat jatkaa yhteydenpitoa suunnitelman viimeistelemiseksi ennen sen virallista toimittamista.

Tähän vaiheeseen liittyviä esimerkkejä on liitteessä IV.

Kun jäsenvaltiot tekevät tarkistuslistan vaiheessa 2 toimenpiteestä yksityiskohtaisen haitta-arvioinnin, ne voivat halutessaan tukeutua liitteessä II olevaan luetteloon arviointia tukevasta näytöstä. Komission esittämän luettelon tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita tapauskohtaisen arvioinnin laatimisessa osana tarkistusluettelon osan 2 yhteydessä tehtävää yksityiskohtaista arviointia. Luettelon käyttö ei ole pakollista, mutta jäsenvaltiot voivat viitata siihen kertoakseen, minkä tyyppisen näytön perusteella ne ovat todenneet, että toimenpide on ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen. Luettelo täydentää tarkistuslistan osaan 2 sisältyviä yleisiä kysymyksiä.

LIITE I

Haitantarkistuslista

1. Osa 1 – Jäsenvaltioiden on tarkasteltava kuutta ympäristötavoitetta määrittääkseen ne, jotka edellyttävät yksityiskohtaista arviointia. Ilmoittakaa kunkin toimenpiteen osalta, mitkä seuraavista ympäristötavoitteista, jotka on määritelty luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklassa ("Ympäristötavoitteille aiheutuva merkittävä haitta"), edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia:

Mitkä seuraavista ympäristötavoitteista edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia?	Kyllä	Ei	Perustelu, jos on valittu "Ei"
Ilmastonmuutoksen hillitseminen			
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen			
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu			
Kiertotalous, mukaan lukien jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys			
Ilman, veden tai maaperän pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen			
Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen			

2. Osa 2 – Jäsenvaltioiden on esitettävä yksityiskohtainen haitta-arviointi niiden ympäristötavoitteiden osalta, jotka sitä edellyttävät. Vastatkaa kunkin toimenpiteen osalta seuraaviin kysymyksiin niiden ympäristötavoitteiden osalta, joiden on osassa 1 katsottu edellyttävän yksityiskohtaista arviointia:

Kysymykset	Ei	Yksityiskohtaiset perustelut
Ilmastonmuutoksen hillitseminen Odotetaanko toimenpiteen johtavan merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin?		
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen: Odotetaanko toimenpiteen lisäävän nykyisen ilmaston ja odotettavissa olevan tulevan ilmaston haitallista vaikutusta kyseiseen toimenpiteeseen tai ihmisiin, luontoon tai omaisuuteen?		
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu: Odotetaanko toimenpiteen haittaavan: i) vesimuodostumien hyvää tilaa tai hyvää ekologista potentiaalia, mukaan lukien pintavedet ja pohjavedet; tai ii) merivesien osalta ympäristön hyvää tilaa?		
Siirtyminen kiertotalouteen, jätteen synnyn ehkäisyyn ja kierrätykseen: Odotetaanko toimenpiteen: i) lisäävän merkittävästi jätteen syntymistä, polttamista tai hävittämistä, lukuun ottamatta kierrätykseen kelpaamattoman vaarallisen jätteen polttamista; tai		

<p>ii) aiheuttavan luonnonvarojen ⁽¹⁾ suorassa tai epä-suorassa käytössä niiden elinkaaren missä tahansa vaiheessa huomattavaa tehottomuutta, jota ei minimoida asianmukaisilla toimenpiteillä ⁽²⁾; tai</p> <p>iii) aiheuttavan kiertotalouden näkökulmasta ⁽³⁾ ympäristölle merkittävää ja pitkäaikaista haittaa?</p>		
<p><i>Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä ⁽⁴⁾?</p>		
<p><i>Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen:</p> <p>i) merkittävästi heikentävän ekosysteemien hyvää tilaa ⁽⁵⁾ ja sietokykyä; tai</p> <p>ii) heikentävän luontotyyppien ja lajien suojelutalannetta, mukaan lukien unionin edun kannalta merkittävät luontotyypit ja lajit?</p>		

⁽¹⁾ Luonnonvaroihin kuuluvat energia, materiaalit, metallit, vesi, biomassa, ilma ja maaperä.

⁽²⁾ Tehottomuutta voidaan minimoida esimerkiksi lisäämällä huomattavasti tuotteiden kestävyyttä, korjattavuutta, päivitettävyyttä ja uudelleenkäyttömahdollisuuksia, tai vähentämällä huomattavasti resurssien käyttöä suunnittelun ja materiaalien valinnan avulla, helpottamalla käyttötarkoituksen muuttamista ja purkamista, erityisesti rakennusmateriaalien käytön vähentämiseksi ja niiden uudelleenkäytön edistämiseksi. Lisäksi voidaan siirtyä "tuote palveluna" -liiketoimintamalleihin ja kiertotalouden mukaisiin arvoketjuihin, jotta tuotteiden, osien ja materiaalien hyödyllisyys ja arvo voidaan säilyttää korkeimmalla tasollaan mahdollisimman kauan. Tähän kuuluu myös vaarallisten aineiden pitoisuuksien huomattava vähentäminen materiaaleissa ja tuotteissa, myös korvaamalla ne turvallisemmilla vaihtoehdoilla, sekä ruokahävikin huomattava vähentäminen ruoan tuotannossa, jalostuksessa, valmistuksessa tai jakelussa.

⁽³⁾ Lisätietoja kiertotaloustavoitteesta on luokitusjärjestelmäasetuksen johdanto-osan 27 kappaleessa.

⁽⁴⁾ 'Epäpuhtauksilla' tarkoitetaan ilmassa, vedessä tai maaperässä olevia aineita, tärinää, lämpöä, melua, valoa tai muita epäpuhtauksia, jotka voivat aiheuttaa haittaa ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

⁽⁵⁾ Luokitusjärjestelmäasetuksen 2 artiklan 16 kohdan mukaan 'hyvällä tilalla' tarkoitetaan "ekosysteemin osalta ekosysteemiä, jonka fyysikaalinen, kemiallinen ja biologinen kunto tai fyysikaalinen, kemiallinen ja biologinen laatu on hyvä, joka on itselisiäntymis- tai itsekorjautumiskykyinen ja jossa lajien koostumus, ekosysteemin rakenne ja ekologiset toiminnot eivät ole heikentyneet".

LIITE II

Yksityiskohtaista haitta-arviointia tukeva näyttö tarkistuslistan osan 2 yhteydessä

Kun jäsenvaltiot tekevät toimenpiteestä yksityiskohtaisen haitta-arvioinnin tarkistuslistan osan 2 yhteydessä (ks. 3 jakso), ne voivat halutessaan tukeutua jäljempänä olevaan (ei-tyhjentävään) luetteloon arviointia tukevasta näytöstä. Komissio on laatinut luettelon, jotta jäsenvaltioiden olisi helpompi tehdä tapauskohtainen arviointi tarkistusluettelon osan 2 yhteydessä tehtävän yksityiskohtaisen arvioinnin yhteydessä. Luettelon käyttö ei ole pakollista, mutta jäsenvaltiot voivat viitata siihen kertoakseen, minkä tyyppisen näytön perusteella ne ovat todenneet, että toimenpide on "ei merkittävää haittaa" -periaatteen mukainen. Luettelo täydentää tarkistuslistan osaan 2 sisältyviä yleisiä kysymyksiä.

Yleisluonteinen näyttö

- Sovellettavaa EU:n ympäristölainsäädännön osaa (erityisesti ympäristöarviointeja) on noudatettu ja edellytetyt luvat on myönnetty.
- Toimenpide sisältää tekijöitä, joilla yrityksiä vaaditaan noudattamaan tunnustettua ympäristöasioiden hallintajärjestelmää, esim. EMAS (tai vaihtoehtoisesti ISO 14001 tai vastaava), tai käyttämään ja/tai valmistamaan tavaroita tai palveluja, joille on myönnetty EU-ympäristömerkki ⁽¹⁾ tai muu tyyppin I ympäristömerkki ⁽²⁾.
- Toimenpide koskee organisaatioiden vapaaehtoisesta osallistumisesta yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS-järjestelmä) annetun asetuksen (EY) N:o 1221/2009 46 artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytyissä alakohteisissa viiteasiakirjoissa ⁽³⁾ vahvistettujen ympäristöasioiden parhaiden toimintatapojen toteuttamista tai huipputason osaamista koskevien vertailutasojen saavuttamista.
- Jos on kyse julkisesta investoinnista: toimenpide täyttää ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat kriteerit ⁽⁴⁾.
- Jos on kyse infrastruktuuri-investoinnista: investoinnin ilmasto- ja ympäristökestävyys on varmistettu.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen

- Jos on kyse toimenpiteestä alalla, joka ei kuulu päästökauppajärjestelmän vertailuarvojen piiriin: toimenpide sopii yhteen vuoteen 2030 mennessä saavutettavan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteen ja vuoteen 2050 mennessä saavutettavan ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa.
- Jos on kyse sähköistämistä edistävästä toimenpiteestä: toimenpiteen yhteydessä esitetään näyttö siitä, että energialähteiden yhdistelmä johtaa hiilestä irtautumiseen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden mukaisesti vuoteen 2030 ja vuoteen 2050 mennessä ja siihen liittyy uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin lisääminen.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

- Oikeasuhteinen ilmatoriskien arviointi on tehty.
- Jos investoinnin arvo on yli 10 miljoonaa euroa: on tehty tai on suunnitteilla ilmastohaavoittuvuuden ja -riskien arviointi ⁽⁵⁾, jonka perusteella määritetään, arvioidaan ja toteutetaan asiaankuuluvat mukautustoimenpiteet.

⁽¹⁾ EU-ympäristömerkkijärjestelmä on perustettu asetuksella (EY) N:o 66/2010. Luettelo tuoteryhmistä, joille on vahvistettu EU-ympäristömerkin myöntämisperusteet, on osoitteessa <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>.

⁽²⁾ Tyyppin I ympäristömerkit esitetään ISO 14024:2018 -standardissa.

⁽³⁾ Saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/sectoral_reference_documents_en.htm.

⁽⁴⁾ Euroopan komissio on asettanut ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat EU:n kriteerit suurelle määrälle tuoteryhmiä: https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

⁽⁵⁾ Jäsenvaltioita kannustetaan käyttämään ohjeita, jotka komissio on laatinut InvestEU-ohjelman puitteissa tehtävien investointien kestävyysarviointista, mukaan lukien ohjeet infrastruktuurin ilmastokestävyyden varmistamisesta vuosina 2021–2027. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa kestävyysarviointissa omia kriteerejään ja tunnusmerkkejään edellyttäen, että ne perustuvat EU:n ilmastotavoitteisiin ja että ne edistävät merkittävästi ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista kestävästi sijoittamista helpottavasta kehiksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta 18 päivänä kesäkuuta 2020 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2020/852 tarkoitetulla tavalla.

Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojele

- Ympäristön tilan heikkenemisriskit, jotka liittyvät veden laadun säilyttämiseen ja vesistressin välttämiseen, on määritetty ja niihin on puututtu vesipolitiikan puitedirektiivin ja vesienhoitosuunnitelman vaatimusten mukaisesti.
- Jos on kyse rannikko- ja meriympäristöön liittyvästä toimenpiteestä: toimenpide ei pysyvästi estä tai vaaranna meristrategiapuitedirektiivissä määritellyn ympäristön hyvän tilan saavuttamista kyseisen merialueen tai sen osa-alueen tasolla tai muiden jäsenvaltioiden merialueilla.
- Toimenpide ei vaikuta merkittävästi i) asianomaiseen vesistöön (eikä estä vesistöä, johon se liittyy, eikä muita saman vesistön vesimuodostumia saavuttamasta hyvää tilaa tai hyvää potentiaalia vesistrategiapuitedirektiivin vaatimusten mukaisesti) tai ii) suoraan vedestä riippuvaisiin suojeltuihin luontotyyppeihin ja lajeihin.

Kiertotalous, mukaan lukien jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys

- Toimenpide on direktiivin 2008/98/EY (muutettu direktiivillä (EU) 2018/851) 28 artiklassa tarkoitetun kansallisen tai alueellisen jätehuoltosuunnitelman ja jätteen syntymisen ehkäisemistä koskevan ohjelman sekä mahdollisesti laaditun kansallisen, alueellisen tai paikallisen kiertotalousstrategian mukainen.
- Toimenpide on kestävien tuotteiden periaatteen ja jätehierarkian periaatteen mukainen siten, että etusijalla on jätteen syntymisen ehkäiseminen.
- Toimenpiteellä varmistetaan tärkeimpien käytettävien resurssien resurssitehokkuus. Resurssien käytön tehostamiseksi puututaan muun muassa varmistamalla, että tuotteita, rakennuksia ja omaisuutta käytetään tehokkaasti ja että ne kestävät pitkään.
- Toimenpiteellä varmistetaan jätteen tosiasiallinen ja tehokas erilliskeräys sen syntypaikalla ja se, että syntypaikalla erotetut jakeet lähetetään valmisteltavaksi uudelleenkäyttöä tai kierrätystä varten.

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen

- Toimenpide on yhdenmukainen olemassa olevien maailmanlaajuisten, kansallisten, alueellisten tai paikallisten epäpuhtauspäästöjen vähentämistä koskevien suunnitelmien kanssa.
- Toimenpide on alan parhaita käytettävissä olevia tekniikoita (BAT) koskevien päätelmien tai BAT-vertailuasiakirjojen (7) mukainen.
- Vaarallisten aineiden (8) käyttö korvataan vaihtoehtoisilla ratkaisuilla.
- Toimenpide on sopusoinnussa torjunta-aineiden kestävä käytön (9) kanssa.
- Toimenpide on mikrobilääkeresistenssin torjumista koskevien parhaiden käytäntöjen (10) mukainen.

Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojele ja ennallistaminen

- Toimenpide on lieventämishierarkian (11) ja muiden luontotyyppi- ja lintudirektiivien vaatimusten mukainen.
- Ympäristövaikutusten arviointi on tehty ja sen päätelmät on pantu täytäntöön.

(6) Ks. näiden ohjeiden liitteessä I oleva alaviite 2.

(7) Täytäntötyypistä näyttöä sovelletaan direktiivin 2010/75/EU (teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi) soveltamisalaan kuuluvaan toimintaan. Luettelo parhaita käytettävissä olevia tekniikoita koskevista päätelmistä ja niitä koskevista vertailuasiakirjoista on osoitteessa <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference>.

(8) Kyseessä on teollisesta toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen. Direktiivin 2010/75/EU (teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi) 3 artiklan 18 kohdan mukaan 'vaarallisilla aineilla' tarkoitetaan "aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta 16 päivänä joulukuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008 3 artiklassa määriteltyjä aineita tai seoksia". Lisäksi direktiivin 58 artiklassa säädetään seuraavaa: "Aineet ja seokset, jotka sisältämiensä haihtuvien orgaanisten yhdisteiden vuoksi on aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta 16 päivänä joulukuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008 mukaisesti luokiteltu syöpää aiheuttaviksi, perimää vaurioittaviksi tai lisääntymiselle vaarallisiksi ja joille on osoitettu tai joissa on oltava vaarallisekkeitä H340, H350, H350i, H360D tai H360F, on korvattava niin pitkälle kuin mahdollista vähemmän haitallisilla aineilla tai seoksilla mahdollisimman pian."

(9) Kuten torjunta-aineiden kestävä käyttöä koskevassa direktiivissä 2009/128/EY säädetään.

(10) Neuvoston päätelmät seuraavista toimista pyrittäessä tekemään EU:sta parhaiden käytäntöjen alue mikrobilääkeresistenssin torjunnassa (2019/C 214/01).

(11) Luontotyyppidirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 ja 4 kohdan säännöksiä koskevien menetelmäohjeiden mukaisesti.

LIITE III

Elpymis- ja palautumistukivälineen ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen noudattamista koskevat erityisehdot ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan tavoitteen yhteydessä, kun on kyse sähkön- ja/tai lämmöntuotantoon sekä siihen liittyvään maakaasun siirto- ja jakeluinfrastruktuuriin liittyvistä toimenpiteistä

- Maakaasuun perustuvaan sähkön- ja/tai lämmöntuotantoon liittyviä toimenpiteitä voidaan poikkeuksellisesti ja tapauskohtaisesti tukea jäsenvaltioissa, joille hiili-intensiivisten energialähteiden käytön lopettaminen on hyvin haasteellista, edellyttäen, että tuki edistää hiilestä irtautumista koskevien EU:n tavoitteiden saavuttamista vuosiin 2030 ja 2050 mennessä, jos
 - toimenpiteet liittyvät tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavaan, joustavaan ja tehokkaaseen kaasupohjaiseen sähköntuotantoon tai kaasupohjaiseen sähkön ja lämmön yhteistuotantoon, jonka kasvihuonekaasupäästöt ovat alle 250 gCO₂e/kWh laitoksen taloudellisen käyttöiän aikana;
- tai
- toimenpiteet liittyvät tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavaan, joustavaan ja tehokkaaseen kaasupohjaiseen sähköntuotantoon tai kaasupohjaiseen sähkön ja lämmön yhteistuotantoon, jossa voidaan hyödyntää uusiutuvia ja vähähiilisiä kaasuja ja
 - elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää uskottavat suunnitelmat tai sitoumukset uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen käytön lisäämisestä; ja
 - samanaikaisesti suljetaan kapasiteetiltaan vähintään samansuuruinen hiili-intensiivisempi sähkön- ja/tai lämmöntuotantolaitos (esim. kivihiili-, ruskohiili- tai öljyvoimalaitos), mikä johtaa kasvihuonekaasupäästöjen merkittävään vähenemiseen; ja
 - asianomainen jäsenvaltio voi osoittaa, että sillä on uskottava väylä uusiutuvien energialähteiden osuuden lisäämiseen niin, että se voi saavuttaa vuoteen 2030 asetetun uusiutuvia energialähteitä koskevan tavoitteensa; ja
 - elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää konkreettisia uudistuksia ja investointeja uusiutuvien energialähteiden osuuden lisäämiseksi.
- Tukea voidaan poikkeuksellisesti myöntää toimenpiteille, jotka liittyvät maakaasuun perustuviin kaukolämpö- ja kaukojäähdytysjärjestelmien tuotantolaitoksiin, jos laitos täyttää direktiivin 2012/27/EU 2 artiklan 41 kohdassa määritellyille ’tehokkaille kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmille’ asetetut vaatimukset ja tämän liitteen ensimmäisessä luetelmakohdassa kuvatut maakaasuun perustuvan sähkön-/lämmöntuotannon edellytykset.
- Tukea voidaan poikkeuksellisesti myöntää toimenpiteille, jotka liittyvät kaukolämpö- ja kaukojäähdytysverkkoihin, jotka saavat lämpöä/jäähdytystä maakaasulla toimivista laitoksista, jos
 - ne ovat osa direktiivin 2012/27/EU 2 artiklan 41 kohdassa määriteltyjä tehokkaita kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmiä, jotka saavat lämpöä/jäähdytystä olemassa olevista laitoksista, jotka täyttävät ensimmäisessä luetelmakohdassa kuvatut maakaasuun perustuvan sähkön-/lämmöntuotannon edellytykset;
- tai
- investoinnit sähkön-/lämmöntuotantolaitokseen aloitetaan kolmen vuoden kuluessa verkon nykyaikaistamisesta, niiden tavoitteena on tehdä koko järjestelmästä tehokas (direktiivin 2012/27/EU 2 artiklan 41 kohdan määritelmän mukaisesti) ja ne täyttävät ensimmäisessä luetelmakohdassa kuvatut maakaasuun perustuvan sähkön-/lämmöntuotannon edellytykset.
- Tuki kaasumaisten polttoaineiden siirto- ja jakeluinfrastruktuuriin liittyville toimenpiteille on mahdollista, jos ne rakentamistapavaiheessa mahdollistavat uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen kuljetuksen (ja/tai varastoinnin).
- Tukea voidaan poikkeuksellisesti ja tapauskohtaisesti myöntää toimenpiteille, jotka liittyvät maakaasuun perustuviin lämmityskattiloihin ja -järjestelmiin (ja niihin liittyvään jakeluinfrastruktuuriin), jos
 - ne ovat joko sopusoinnussa energiamerkintäpuiteasetuksen (EU) 2017/1369 7 artiklan 2 kohdan ⁽¹⁾ kanssa tai ne asennetaan rakennuksiin, jotka rakennusten energiatehokkuusdirektiivin nojalla laadittavien pitkän aikavälin peruskorjausstrategioiden mukaisesti kuuluvat laajempaan energiatehokkuus- tai peruskorjausohjelmaan, joka johtaa energiatehokkuuden merkittävään paranemiseen, ja

(¹) Energiamerkintäpuiteasetuksen (EU) 2017/1369 7 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden tarjoamilla kannustimilla on pyrittävä kahteen parhaaseen energiatehokkuusluokkaan, joissa tuotteita on merkittävän paljon, tai vielä parempiin luokkiin, jotka on vahvistettu delegoidussa säädöksessä. Tila- ja vedenlämmittimien osalta fossiilisia polttoaineita käyttävät tuotteet eivät yleensä kuulu näihin luokkiin lukuun ottamatta kaasukäyttöisiä mikroyhteistuotantoyksiköiden tuotteita.

- vähentävät merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjä; ja
 - parantavat merkittävästi ympäristöä (erityisesti epäpuhtauspäästöjä vähentämällä) ja kansanterveyttä, esimerkiksi kun hiileen tai öljyyn perustuvia lämmitysjärjestelmiä ja -kattiloita vaihdetaan, erityisesti alueilla, joilla direktiivissä 2008/50/EU asetettujen EU:n ilmanlaatusnormien raja-arvot ylittyvät tai uhkaavat ylittyä.
-

LIITE IV

Esimerkkejä haitta-arvioinnin suorittamisesta

Tässä jaksossa esitetään esimerkkejä hypoteettisista toimenpiteistä ja yleisistä tekijöistä, jotka voisivat olla osa haitta-arviointia. Perustana käytetään 3 jaksossa kuvatun tarkistuslistan kahta vaihtoa. Esimerkit eivät rajoita toimenpiteen kuvauksen ja elpymis- ja palautumissuunnitelmassa suoritettavan varsinaisen haitta-arvioinnin yksityiskohtaisuutta tai sisältöä. Viime kädessä edellytettävä haitta-arviointi riippuu kunkin toimenpiteen luonteesta ja ominaispiirteistä, eikä sitä voida tässä määritellä tyhjentävästi.

Esimerkki 1: Olemassa olevien rakennusten energiatehokkuustoimenpiteet, mukaan lukien lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmien muutostyöt

Toimenpiteen kuvaus

Investoinnit rakennusten energiatehokkuutta parantavaan laajaan rakennusten peruskorjausohjelmaan, joka johtaa energiatehokkuuden huomattavaan paranemiseen ja jolla pyritään olemassa olevan asuinrakennuskannan kunnostamiseen erilaisilla energiatehokkuustoimenpiteillä, joita ovat muun muassa eristäminen, ikkunoiden peruskorjaus, lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmien uudistaminen, viherkatot ja uusiutuvan energian tuotantolaitteiden (esim. aurinkosähköpaneelien) asentaminen.

Tarkistuslistan osa 1

Mitkä seuraavista ympäristötavoitteista edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia?	Kyllä	Ei	Perustelu, jos on valittu "Ei"
Ilmastonmuutoksen hillitseminen	X		
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	X		
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana. Veden laadun säilyttämiseen ja vesikuormitukseen liittyviä ympäristön pilaantumiskehityksiä ei ole todettu, koska toimenpide ei sisällä vedenjakeluasennuksia tai vettä käyttävien laitteistojen asennuksia.
Kiertotalous, mukaan lukien jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys	X		
Ilman, veden tai maaperän pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen	X		
Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana. Peruskorjausohjelma ei koske rakennuksia, jotka sijaitsevat biologisen monimuotoisuuden kannalta herkällä alueella tai lähellä tällaista aluetta (ml. suojelualueiden Natura 2000 -verkosto, Unescon maailmanperintökohteet ja biologisen monimuotoisuuden kannalta keskeiset alueet ja muut suojelualueet).

Tarkistuslistan osa 2

Kysymykset	Ei	Yksityiskohtaiset perustelut
Ilmastonmuutoksen hillitseminen: Odotetaanko toimenpiteen johtavan merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin?	X	Toimenpide kuuluu 40 prosentin ilmastonmuutuskertoimella elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä tarkoitettuun tukitoimialaan 025.

		<p>Toimenpiteen ei odoteta johtavan merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin seuraavista syistä:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Rakennuksia ei käytetä fossiilisten polttoaineiden hankintaan, varastointiin, kuljetukseen tai valmistukseen. — Peruskorjausohjelmalla voidaan vähentää energiankulutusta, lisätä energiatehokkuutta, parantaa huomattavasti kyseisten rakennusten energiatehokkuutta ja vähentää merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjä (ks. toimenpiteen erittely elpymis- ja palautumissuunnitelman sivulla X ja tarkemmat tiedot alla seuraavassa kohdassa). Näin se edistää energiatehokkuusdirektiivin (2012/27/EU) ja Pariisin ilmastopimuksen kansallisesti määriteltyjen panosten mukaista vuotuista energiatehokkuuden lisäämistä koskevaa kansallista tavoitetta. — Toimenpide johtaa kasvihuonekaasupäästöjen merkittävään vähenemiseen eli arviolta XX kilotonnin kasvihuonekaasupäästöjen vuotuisen vähenemään, mikä vastaa X prosenttia asuntosektorin kansallisista kasvihuonekaasupäästöistä (ks. analyysi elpymis- ja palautumissuunnitelman sivulla X). — Peruskorjausohjelmaan sisältyy muun muassa hiili-/öljypohjaisten lämmitysjärjestelmien korvaamista kaasukäyttöisillä kondenssikattiloilla: <ul style="list-style-type: none"> — Nämä kattilat vastaavat luokkaa A, joka on parempi kuin kyseisen jäsenvaltion kaksi korkeinta merkittävästi edustettuna olevaa energiatehokkuusluokkaa. Vähähiilisempiä ja tehokkaampia vaihtoehtoja (erityisesti luokkien A++ ja A+ lämpöpumput) harkittiin, mutta ohjelman kattamien rakennusten rakenteen vuoksi yhteisiä lämpöpumppuja ei voida asentaa ja luokan A kaasukondenssikattilat ovat paras teknisesti toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. — Lisäksi kaasukondenssikattiloihin tehtävät investoinnit ovat osa laajempaa rakennusten energiatehokkuutta parantavaa peruskorjausohjelmaa, joka on rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukaisten pitkän aikavälin peruskorjausstrategioiden mukainen ja johtaa energiatehokkuuden merkittävään paranemiseen. — Kattiloiden asentamisen lisäksi toimenpiteessä asennetaan korjaustöiden yhteydessä myös aurinkosähköpaneeleja. — Jotta vähähiilisten vaihtoehtojen, erityisesti lämpöpumppujen, käyttöönottoa ei vaikeutettaisi jäsenvaltiossa, tämän osa-alueen uudistus X (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu Y) johtaa polttoaineiden suhteellisen hinnoittelun uudelleentarkasteluun.
<p><i>Ilmastonmuutokseen sopeutuminen</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän nykyisen ilmaston ja odotettavissa olevan tulevan ilmaston haitallista vaikutusta kyseiseen toimenpiteeseen tai ihmisiin, luontoon tai omaisuuteen?</p>	X	<p>Fyysiset ilmastoriskit, jotka voisivat olla tämän toimenpiteen kannalta olennaisia, arvioitiin osana altistusanalyysia, joka kattoi nykyisen ja tulevan ilmaston. Analyysi osoitti, että kyseisellä ilmastovyöhykkeellä rakennuksiin tulee kohdistumaan helleaaltoja. Toimenpiteen yhteydessä talouden toimijoiden on varmistettava, että kunnostettujen rakennusten talotekniikka optimoidaan niin, että asukkaiden viihtyvyys sisälämpötilan suhteen voidaan mahdollistaa myös tällaisissa poikkeuksellisissa lämpötiloissa. Näin ollen ei ole näyttöä siitä, että toimenpiteellä olisi elinkaarensa aikana tämän ympäristötavoitteen kannalta merkittävän kielteisiä suoria ja ensisijaisia epäsuoria vaikutuksia.</p>
<p><i>Siiirtyminen kiertotalouteen, jätteen synnyn ehkäisyyn ja kierrätykseen:</i> Odotetaanko toimenpiteen:</p> <p>i) lisäävän merkittävästi jätteen syntymistä, polttamista tai hävittämistä, lukuun ottamatta kierrätykseen kelpaamattoman vaarallisen jätteen polttamista; tai</p>	X	<p>Toimenpiteessä edellytetään, että rakennusten peruskorjauksia toteuttavien talouden toimijoiden on varmistettava, että vähintään 70 prosenttia (painossa mitattuna) rakennustyömaalla tuotetusta vaarattomasta rakennus- ja purkujätteestä (lukuun ottamatta päätöksellä 2000/532/EY vahvistetun Euroopan jäteluettelon luokassa 17 05 04 tarkoitettua luonnossa esiintyvää ainesta) valmistellaan uudelleenkäyttöön, kierrätykseen ja muuhun materiaalien hyödyntämiseen, mukaan lukien maantäyttötoimet, joissa käytetään jätettä korvaamaan muita materiaaleja, jätehierarkian ja EU:n rakennus- ja purkujätteen käsittely- ja kierrätysmallin mukaisesti.</p>

<p>ii) aiheuttavan luonnonvarojen suorassa tai epäsuorassa käytössä niiden elinkaaren missä tahansa vaiheessa huomattavaa tehoittomuutta, jota ei minimoida asianmukaisilla toimenpiteillä; tai</p> <p>iii) aiheuttavan kiertotalouden näkökulmasta ympäristölle merkittävää ja pitkäaikaista haittaa?</p>		<p>Toimenpide kattaa asennettavien uusiutuvaa energiaa tuottavien laitteiden tekniset eritelmät, jotka koskevat niiden käyttökestävyyttä, korjattavuutta ja kierrätettävyyttä elpymis- ja palautumissuunnitelman sivulla X esitetyn mukaisesti. Toimijoiden on erityisesti rajoitettava jätteen syntyä rakentamiseen ja purkamiseen liittyvissä prosesseissa EU:n rakennus- ja purkujätteen käsittely- ja kierrätysmallin mukaisesti. Rakennusten rakennesuunnittelu ja rakennustekniikat tukevat kiertoa ja rakennusten osalta on osoitettava erityisesti, miten ne on suunniteltu resurssitehokkaammiksi, mukautumiskelpoisiksi, joustaviksi ja purettaviksi uudelleenkäytön ja kierrätyksen mahdollistamiseksi ISO-standardin 20887 tai muiden rakennusten purkamista tai muuntamista koskevien standardien mukaisesti.</p>
<p><i>Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä?</p>	<p>X</p>	<p>Toimenpiteen ei odoteta lisäävän merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä seuraavista syistä:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Erityisesti öljypohjaisten lämmitysjärjestelmien korvaaminen johtaa ilmaan päätyvien päästöjen merkittävään vähenemiseen ja sen seurauksena kansanterveyden paranemiseen alueella, jolla direktiivissä 2008/50/EU vahvistetut EU:n ilmanlaatuunormit eivät täyty tai todennäköisesti eivät täyty. — Kuten ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan tavoitteen perusteissa todetaan, tämän ohjelman yhteydessä tarkasteltiin vaihtoehtoja, joilla on vähäisempi vaikutus, mutta ne eivät ole teknisesti toteuttamiskelpoisia. Lisäksi asennettavien kattiloiden keskimääräinen käyttöikä on 12 vuotta. — Peruskorjauksia tekevien toimijoiden on varmistettava, että rakennuksen osat ja materiaalit, joita käytetään rakennuksen peruskorjauksessa, eivät sisällä asbestia eivätkä erityistä huolta aiheuttavia aineita, sellaisina kuin ne on yksilöity asetuksen (EY) N:o 1907/2006 liitteessä XIV olevan luvanvaraisten aineiden luettelon perusteella. — Peruskorjauksia tekevien toimijoiden on varmistettava, että rakennuksen peruskorjauksessa käytetyt rakennuksen osat ja materiaalit, jotka voivat joutua kosketuksiin asukkaiden kanssa, vapauttavat alle 0,06 mg formaldehydiä kuutiometriä materiaalia tai osaa kohti ja alle 0,001 mg syöpää aiheuttavia luokkien 1A ja 1B haihtuvia orgaanisia yhdisteitä kuutiometriä materiaalia tai osaa kohti standardien CEN/TS 16516 ja ISO 16000-3 tai muiden vastaavien standardoitujen testi- ja määrittämenetelmien mukaisesti. — Peruskorjaustöiden aikana toteutetaan toimenpiteitä melu-, pöly- ja saaste-päästöjen vähentämiseksi, kuten elpymis- ja palautumissuunnitelman sivulla X kuvataan.

Esimerkki 2: Jätehuolto (rakennus- ja purkujätteen käsittely)*Toimenpiteen kuvaus*

Tämä toimenpide on investointi, jolla tuetaan rakennus- ja purkujätteen kierrätyslaitosten rakentamista. Tarkemmin sanottuna laitoksissa lajitellaan ja käsitellään erilliskerättyjä ja vaarattomia kiinteän jätteen virtoja, mukaan lukien rakennusten peruskorjauksia koskevasta elpymis- ja palautumissuunnitelman osiosta peräisin olevat jätevirrat. Laitokset kierrättävät vaarattoman ja kiinteän jätteen uusioraaka-aineiksi mekaanisen muuntamisprosessin avulla. Toimenpiteen tavoitteena on muuntaa yli 50 painoprosenttia erikseen kerätystä, vaarattomasta ja kiinteästä käsitellystä jätteestä uusioraaka-aineiksi, joilla voidaan korvata primaarisia rakennusmateriaaleja.

Tarkistuslistan osa 1

Mitkä seuraavista ympäristötavoitteista edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia?	Kyllä	Ei	Perustelu, jos on valittu "Ei"
Ilmastonmuutoksen hillitseminen		X	Toimenpide kuuluu 100 prosentin ilmastonmuutuskertoimella elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä tarkoitettuun tukitoimialaan 045bis, koska kierrätyslaitoksille annettavan tuen edellytyksenä on 50 prosentin muuntoasteen saavuttaminen. Toimenpiteen tavoite ja tukitoimialan luonne tukevat suoraan ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevaa tavoitetta.
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	X		
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana. Veden laadun säilyttämiseen ja vesikuormitukseen liittyviä ympäristön pilaantumisen riskejä ei ole todettu. Direktiivin 2011/92/EU mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiprosessin (YVA) seulomisvaiheessa todettiin, että merkittäviä vaikutuksia ei odoteta olevan. Rakennus- ja purkujätteen varastointi ennen käsittelyä on hoidettava ja veden suodattuminen paikan päällä järjestettävä siten, että käsitellystä jätteestä peräisin olevat epäpuhtaudet eivät huuhtoudu sateen mukana paikalliseen pohjavesikerrokseen.
Kiertotalous, mukaan lukien jätteen syntyä ehkäisy ja kierrätys		X	Toimenpide kuuluu 100 prosentin ympäristökertoimella elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä tarkoitettuun tukitoimialaan 045bis, koska kierrätyslaitoksille annettavan tuen edellytyksenä on 50 prosentin muuntoasteen saavuttaminen. Toimenpiteen tavoite ja tukitoimialan luonne tukevat suoraan kiertotaloustavoitetta. Toimenpide on (kansallisen/alueellisen/ paikallisen) jätehuoltosuunnitelman mukainen.
Ilman, veden tai maaperän pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana. Direktiivin 2011/92/EU mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiprosessin (YVA) seulontavaiheessa todettiin, että merkittäviä vaikutuksia ei odoteta olevan, kun otetaan huomioon toimenpiteet, joita toteutetaan melu-, pöly- ja saastepäästöjen vähentämiseksi kierrätyslaitoksen rakentamisen ja toiminnan (jätteen lajittelun ja käsittelyn) aikana. Toimenpiteellä tuetuissa

			laitoksissa sovelletaan parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa, joka on kuvattu jätteenkäsittelyn parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevassa viiteasiakirjassa (BREF). Rakennustöiden aikana toteutettavat toimenpiteet melu-, pöly- ja saastepäästöjen vähentämiseksi kuvataan elpymis- ja palautumissuunnitelman sivulla X.
Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana. Toiminta ei tapahdu biologisen monimuotoisuuden kannalta herkällä alueella tai lähellä tällaista aluetta (ml. suojelualueiden Natura 2000 -verkosto, Unescon maailmanperintökohteet ja biologisen monimuotoisuuden kannalta keskeiset alueet ja muut suojelualueet). Direktiivien 2011/92/EU ja 92/43/ETY mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiprosessin (YVA) seurantavaiheessa todettiin, että merkittäviä vaikutuksia ei odoteta olevan.

Tarkistuslistan osa 2

Kysymykset	Ei	Yksityiskohtaiset perustelut
<i>Ilmastonmuutokseen sopeutuminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän nykyisen ilmaston ja odotettavissa olevan tulevan ilmaston haitallista vaikutusta kyseiseen toimenpiteeseen tai ihmisiin, luontoon tai omaisuuteen?	X	Koska toimenpide koskee kahta laitosta, jotka rakennetaan tulva-alttiiden alueiden läheisyyteen ja laitosten oletettu käyttöikä on yli 10 vuotta, on tehty perusteellinen ilmatorisken ja haavoittuvuuden arviointi käyttäen korkean resoluution uusinta ilmastoennustetta erilaisissa tulevissa skenaarioissa, jotka vastaavat laitosten odotettua käyttöikää. Arvioinnin päätelmät on otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X). Lisäksi toimenpiteessä asetetaan talouden toimijoille velvoite laatia suunnitelma sopeutumisratkaisusta, joilla vähennetään kierrätyslaitoksiin kohdistuvia konkreettisia fyysisiä ilmatoriskejä (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X). Velvoite sisältää myös sen, että sopeutumisratkaisut eivät saa vaikuttaa kielteisesti muiden ihmisten, luonnon, muiden omaisuuserien tai muiden taloudellisten toimintojen sopeutumispyrkimykseen tai kykyyn sietää fyysisiä ilmatoriskejä, ja että ne ovat johdonmukaisia paikallisten, alakohtaisten, alueellisten tai kansallisten sopeutumistoimien kanssa.

Esimerkki 3: Jätteenpolttolaitos (esimerkki, joka ei täytä haitta-arviointivaatimuksia)*Toimenpiteen kuvaus*

Toimenpide on investointi, jolla tuetaan uusien jätteenpolttolaitosten rakentamista kyseisen maan olemassa olevan kapasiteetin lisäämiseksi. Toimenpiteen tavoitteena on vähentää vaarattoman kiinteän yhdyskuntajätteen sijoittamista kaatopaikalle ja tuottaa energiaa jätteenpoltolla (jätteen energiakäyttö).

Tarkistuslistan osa 1

Mitkä seuraavista ympäristötavoitteista edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia?	Kyllä	Ei	Perustelu, jos on valittu "Ei"
Ilmastonmuutoksen hillitseminen	X		

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	X		
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu		X	Tässä nimenomaisessa tapauksessa toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana. On näyttöä siitä, että toimenpide ei aiheuta ympäristön pilaantumisen riskejä, jotka liittyvät veden laadun säilyttämiseen ja vesikuormitukseen vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) mukaisesti. Direktiivin 2011/92/EU mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiprosessin (YVA) seulomisvaiheessa todettiin, että merkittäviä vaikutuksia ei odoteta olevan.
Kiertotalous, mukaan lukien jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys	X		
Ilman, veden tai maaperän pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen	X		
Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen	X		

Tarkistuslistan osa 2

Kysymykset	Ei	Yksityiskohtaiset perustelut
<i>Ilmastonmuutoksen hillitseminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen johtavan merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin?	X	Toimenpiteellä tuetuilla laitoksilla pyritään minimoimaan fossiilisista lähteistä peräisin olevat hiilidioksidipäästöt. Tämä varmistetaan polttamalla ainoastaan biomassaa (ei fossiilisista lähteistä peräisin olevia materiaaleja). Tämä todennetaan (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X) ja otetaan huomioon osa-alueeseen Y liittyvissä asioissa koskevilla tavoitteilla. Kussakin laitoksessa on käytössä erityisesti käsiteltäväksi varastoidun jätteen kasvihuonekaasupäästöjen vuotojen seurantasuunnitelma, mikä näkyy elpymis- ja palautumissuunnitelman sivulla X kuvatussa toimenpiteen rakenteessa.
<i>Ilmastonmuutokseen sopeutuminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän nykyisen ilmaston ja odotettavissa olevan tulevan ilmaston haitallista vaikutusta kyseiseen toimenpiteeseen tai ihmisiin, luontoon tai omaisuuteen?	X	Koska toimenpiteellä tuettavat kolme laitosta sijaitsevat maanvyörymille alttiiden alueiden läheisyydessä ja laitosten oletettu käyttöikä on 25–30 vuotta, on tehty perusteellinen ilmatoriskien ja haavoittuvuuden arviointi käyttäen korkean resoluution uusinta ilmastoennustetta erilaisissa tulevilla skenaarioissa, jotka vastaavat laitosten odotettua käyttöikää. Arvioinnin päätelmät on otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X). Lisäksi toimenpiteessä asetetaan talouden toimijoille velvoite laatia suunnitelma sopeutusratkaisuista, joilla vähennetään kyseisiin jätteenpolttolaitoksiin kohdistuvia konkreettisia fyysisiä ilmatoriskejä (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X). Velvoite sisältää myös sen, että sopeutusratkaisut eivät saa vaikuttaa kielteisesti muiden ihmisten, luonnon, muiden omaisuuserien tai muiden taloudellisten toimintojen sopeutumispyrkimyksiin tai kykyyn sietää fyysisiä ilmatoriskejä, ja että ne ovat johdonmukaisia paikallisten, alakohtaisten, alueellisten tai kansallisten sopeutumistoimien kanssa.

<p><i>Siiirtyminen kiertotalouteen, jätteen synnyn ehkäisyyn ja kierrätykseen:</i> Odotetaanko toimenpiteen:</p> <p>i) lisäävän merkittävästi jätteen syntymistä, polttamista tai hävittämistä, lukuun ottamatta kierrätykseen kelpaamattoman vaarallisen jätteen polttamista; tai</p> <p>ii) aiheuttavan luonnonvarojen suorassa tai epäsuorassa käytössä niiden elinkaaren missä tahansa vaiheessa huomattavaa tehottomuutta, jota ei minimoida asianmukaisilla toimenpiteillä; tai</p> <p>iii) aiheuttavan kiertotalouden näkökulmasta ympäristölle merkittävää ja pitkäaikaista haittaa?</p>	<p><i>Esi-merkki haitta-arviointivaatimusten täyttymisestä</i></p>	<p>Vaikka toimenpiteen tarkoituksena on muun muassa vähentää polttokelpoisen kierrätettäväksi kelpaamattoman jätteen päätymistä kaatopaikoille, komissio todennäköisesti katsoisi toimenpiteen ”lisäävän merkittävästi jätteen syntymistä, polttamista tai hävittämistä, lukuun ottamatta kierrätykseen kelpaamattoman vaarallisen jätteen polttamista”, seuraavista syistä:</p> <p>Uusien jätteenpolttolaitosten rakentaminen kyseisen maan nykyisen polttokapasiteetin kasvattamiseksi lisää merkittävästi sellaisen jätteen polttoa, joka ei kuulu kierrätettäväksi kelpaamattoman vaarallisen jätteen luokkaan. Näin ollen se rikkoo suoraan luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdtaa (”Ympäristötavoitteille aiheutuva merkittävä haitta”).</p> <p>Toimenpide haittaa sellaisten saatavilla olevien vähävaikutuksellisten vaihtoehtojen kehittämistä ja käyttöönottoa, joiden ympäristötehokkuus on parempi (esim. uudelleenkäyttö, kierrätys), ja se voisi lukita kehitystä suurilla vaikutuksilla omaaviin laitoksiin, kun otetaan huomioon niiden käyttöikä ja kapasiteetti. Polttoon saattaisi päätyä merkittäviä määriä vaaratonta jätettä (erottelematta kierrätettävää ja ei-kierrätettävää), mikä rajoittaisi kierrätettävän jätteen käsittelyä jätehierarkian korkeammalla tasolla esimerkiksi kierrättämällä. Tämä vaikeuttaisi kierrätystavoitteiden saavuttamista kansallisella/alueellisella tasolla ja haittaisi muutetun jättepuitedirektiivin mukaisesti hyväksytyin kansallisen/alueellisen/ paikallisen jätehuoltosuunnitelman toteutumista.</p>
<p><i>Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä?</p>	<p>X</p>	<p>Toimenpide edellyttää, että tuettavat laitokset soveltavat parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa, josta säädetään jätteenpoltoa koskevissa BAT-päätelmissä (komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2019/2010). Tämä varmistetaan toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X).</p> <p>Toimenpiteellä tuettavilla laitoksilla on asiaankuuluva ympäristölupa, mihin sisältyy ympäristövaikutusten lieventäminen ja seuranta. Tämä perustuu toimenpiteisiin, joilla vähennetään ja valvotaan melu-, pöly- ja muita epäpuhtauspäästöjä rakennus-, kunnossapito- ja käyttövaiheessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X).</p>
<p><i>Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen:</p> <p>i) merkittävästi heikentävän ekosysteemien hyvää tilaa ja sietokykyä; tai</p> <p>ii) heikentävän luontotyyppien ja lajien suojelutilannetta, mukaan lukien unionin edun kannalta merkittävät luontotyyppit ja lajit?</p>	<p>X</p>	<p>Ympäristövaikutusten arviointi (YVA) tai seulonta on saatettu päätökseen direktiivin 2011/92/EU mukaisesti, ja tarvittavat ympäristönsuojelutoimenpiteet on toteutettu / toteutetaan ja ne on otettu huomioon osa-alueen Y toimenpiteen X välitavoitteissa ja päätavoitteissa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X).</p> <p>Polttolaitokset eivät sijaitse biologisen monimuotoisuuden kannalta herkällä alueella tai lähellä tällaista aluetta (ml. suojelualueiden Natura 2000 -verkosto, Unescon maailmanperintökohteet ja biologisen monimuotoisuuden kannalta keskeiset alueet ja muut suojelualueet).</p>

Esimerkki 4: Liikenneinfrastruktuuri (tiet)*Toimenpiteen kuvaus*

Toimenpide koostuisi kahdessa osatoimenpiteessä tehtävistä investoinneista:

- TEN-T-runkoverkkoon kuuluvan uuden valtatie rakentaminen, jonka tarkoituksena on i) yhdistää paremmin jäsenvaltion syrjäinen alue muuhun maahan ja ii) parantaa liikenneturvallisuutta.
- Sähköautojen latauspisteiden (yksi kymmentä ajoneuvoa kohti) ja vetytankkauspisteiden rakentaminen (yksi tankkauspaikka X km:n välein) uuden valtatie varrelle.

Tarkistuslistan osa 1

Mitkä seuraavista ympäristötavoitteista edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia?		Kyllä	Ei	Perustelu, jos on valittu "Ei"
Ilmastonmuutoksen hillitseminen	Uuden valtatie rakentaminen	X		
	Lataus- ja tankkausinfrastruktuurin rakentaminen		X	Tämä osatoimenpide kuuluu 100 prosentin ilmastonmuutuskertoimella elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä tarkoitettuun tukitoimialaan 077. Lisäksi sähkölataus- ja vetytankkausinfrastruktuuri (joka perustuu elektrolyysillä tuotettuun vihreään vetyyn) edistää sähköistämistä, ja siksi sitä voidaan pitää tarpeellisena investointina, joka mahdollistaa siirtymisen ilmastoneutraaliin talouteen käytännössä. Perustelut ja todisteet uusiutuvien energiamuotojen tuotantokapasiteetin lisäämisestä kansallisella tasolla esitetään elpymis- ja palautumissuunnitelman osa-alueella X sivuilla Y-Z.
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen		X		
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen		X		
Kiertotalous, mukaan lukien jätteen syntyä ehkäisy ja kierrätys		X		
Ilman, veden tai maaperän pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen		X		
Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen		X		

Tarkistuslistan osa 2

Kysymykset	Ei	Yksityiskohtaiset perustelut
Ilmastonmuutoksen hillitseminen: Odotetaanko toimenpiteen johtavan merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin?	X	(Ainoastaan uuden valtatie rakentamista koskevan osatoimenpiteen osalta:)

		<p>Toimenpiteen ei odoteta johtavan merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin, sillä uusi valtatie on osa kattavaa liikennesuunnitelmaa (¹), jolla pyritään vähentämään liikenteen hiilipäästöjä vuosien 2030 ja 2050 ilmastotavoitteiden mukaisesti. Tämä perustuu erityisesti seuraaviin liittäistöimenpiteisiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> — tieinvestointi kytketään sähkölataus- ja vetytankkausinfrastruktuurin kehittämiseen; — tämän osa-alueen uudistus X (sivut Y–Z), jossa otetaan käyttöön tietullit kyseiselle tielle ja muillekin teille; — tämän osa-alueen uudistus Y (sivut Y–Z), jolla kiristetään perinteisten polttoaineiden verotusta; — tämän osa-alueen uudistus Z (sivut Y–Z), joka kannustaa päästöttömien ajoneuvojen ostamiseen; — sekä tämän osa-alueen toimenpiteet XX ja XY (sivut Y–Z), joilla tuetaan liikennemuotosiirtymää raideliikenteeseen ja/tai sisävesiliikenteeseen.
<p><i>Ilmastonmuutokseen sopeutuminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän nykyisen ilmaston ja odotettavissa olevan tulevan ilmaston haitallista vaikutusta kyseiseen toimenpiteeseen tai ihmisiin, luontoon tai omaisuuteen?</p>	X	<p>Koska toimenpide koskee tien ja siihen liittyvän lataus- ja tankkausinfrastruktuurin rakentamista lämpökuormitukselle ja lämpötilan vaihteluille alttiille alueelle ja rakenteiden oletettu käyttöikä on yli 10 vuotta, on tehty ilmatoriskien ja haavoittuvuuden arviointi käyttäen ilmastoennustetta erilaisissa tulevaisuuden skenaarioissa, jotka vastaavat rakenteiden odotettua käyttöikää. Tässä yhteydessä on tehty tulvariskianalyysi. Siinä todettiin kaksi aluetta, joilla on toteutettava erityisiä sopeutusratkaisuja. Erityistä huomiota on kiinnitetty herkkiin rakenteisiin, kuten siltoihin ja tunnelihin. Arvioinnin päätelmät on otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X).</p> <p>Lisäksi toimenpiteessä asetetaan talouden toimijoille velvoite laatia suunnitelma sopeutusratkaisuista, joilla vähennetään kyseiseen tiehen sekä siihen liittyvään lataus- ja tankkausinfrastruktuuriin kohdistuvia konkreettisia fyysisiä ilmatoriskejä (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X). Velvoite sisältää myös sen, että sopeutusratkaisut eivät saa vaikuttaa kielteisesti muiden ihmisten, luonnon, muiden omaisuuserien tai muiden taloudellisten toimintojen sopeutumispyrkimykseen tai kykyyn sietää fyysisiä ilmatoriskejä, ja että ne ovat johdonmukaisia paikallisten, alakohtaisten, alueellisten tai kansallisten sopeutumistoimien kanssa.</p>
<p><i>Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojele:</i> Odotetaanko toimenpiteen haittaavan:</p> <ol style="list-style-type: none"> i) vesimuodostumien hyvää tilaa tai hyvää ekologista potentiaalia, mukaan lukien pintavedet ja pohjavedet; tai ii) merivesien osalta ympäristön hyvää tilaa? 	X	<p>Tien rakentamisesta ja siihen liittyvän lataus- ja tankkausinfrastruktuurin asentamisesta tehtiin ympäristövaikutusten arviointi (YVA) direktiivin 2011/92/EU mukaisesti. Ympäristönsuojelun edellyttämät lieventämistoimet toteutetaan, mikä on otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X). YVA sisälsi myös direktiivin 2000/60/EY mukaisen arvion vaikutuksista vesiin, ja havaitut riskit on otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X).</p> <p>Ympäristön pilaantumisen riskit, jotka liittyvät veden laadun säilyttämiseen ja vesikuormituksen välttämiseen, on todettu ja niihin puututaan direktiivin 2000/60/EY (vesipuidedirektiivi) vaatimusten mukaisesti ja vesienhoitosuunnitelman mukaisesti, joka on laadittu mahdollisesti vaikutusten kohteeksi joutuneelle vesimuodostumalle tai -muodostumille asianomaisia sidosryhmiä kuullen (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X).</p>

<p><i>Siiirtyminen kiertotalouteen, jätteen synnyn ehkäisyyn ja kierrätykseen:</i> Odotetaanko toimenpiteen:</p> <p>i) lisäävän merkittävästi jätteen syntymistä, polttamista tai hävittämistä, lukuun ottamatta kierrätykseen kelpaamattoman vaarallisen jätteen polttamista; tai</p> <p>ii) aiheuttavan luonnonvarojen suorassa tai epäsuorassa käytössä niiden elinkaaren missä tahansa vaiheessa huomattavaa tehottomuutta, jota ei minimoida asianmukaisilla toimenpiteillä; tai</p> <p>iii) aiheuttavan kiertotalouden näkökulmasta ympäristölle merkittävää ja pitkäaikaista haittaa?</p>	X	<p>Toimenpiteen ehtojen mukaisesti tien rakentajien on varmistettava, että vähintään 70 prosenttia (painossa mitattuna) tien sekä siihen liittyvän lataus- ja tankkausinfrastruktuurin rakentamisessa tuotetusta vaarattomasta rakennus- ja purkujätteestä (lukuun ottamatta komission päätöksellä 2000/532/EY vahvistetun Euroopan jäteluettelon luokassa 17 05 04 tarkoitettua luonnossa esiintyvää ainesta) valmistellaan uudelleenkäyttöön, kierrätykseen ja muuhun materiaalien hyödyntämiseen, mukaan lukien maantäyttötoimet, joissa käytetään jätettä korvaamaan muita materiaaleja, jätehierarkian ja EU:n rakennus- ja purkujätteen käsittely- ja kierrätysmallin mukaisesti.</p> <p>Rakentajat rajoittavat jätteen syntymistä rakentamisen aikana EU:n rakennus- ja purkujätteen käsittely- ja kierrätysmallin mukaisesti ja ottaen huomioon parhaat käytettävissä olevat tekniikat ja helpottavat uudelleenkäyttöä ja korkealaatuista kierrätystä poistamalla materiaaleja valikoivasti käyttämällä saatavilla olevia rakennusjätteen lajittelujärjestelmiä.</p>
<p><i>Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä?</p>	X	<p>Toimenpiteen ei odoteta lisäävän merkittävästi epäpuhtauspäästöjä ilmaan, koska se on osa kattavaa liikennesuunnitelmaa ja kansallisen ilmansuojeluohjelman mukainen. Tämä perustuu erityisesti seuraaviin liitännäistoimenpiteisiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> — tieinvestointi kytketään sähkölataus- ja vetytankkausinfrastruktuurin kehittämiseen; — tämän osa-alueen uudistus X (sivut Y–Z), jossa otetaan käyttöön tietullit kyseiselle tielle ja muillekin teille; — tämän osa-alueen uudistus Y (sivut Y–Z), jolla kiristetään perinteisten polttoaineiden verotusta; — tämän osa-alueen uudistus Z (sivut Y–Z), joka kannustaa päästöttömien ajoneuvojen ostamiseen; — sekä tämän osa-alueen toimenpiteet XX ja XY (sivut Y–Z), joilla tuetaan liikennemuotosiirtymää raideliikenteeseen ja/tai sisävesiliikenteeseen. <p>Lisäksi tien ja siihen liittyvän lataus- ja tankkausinfrastruktuurin käytöstä aiheutuvaa melua ja tärinää lievennetään rakentamalla direktiivin 2002/49/EY mukaisia seinämiä ja meluesteit.</p>
<p><i>Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen:</p> <p>i) merkittävästi heikentävän ekosysteemien hyvää tilaa ja sietokykyä; tai</p> <p>ii) heikentävän luontotyyppien ja lajien suojelutilannetta, mukaan lukien unionin edun kannalta merkittävät luontotyyppit ja lajit?</p>	X	<p>Tien ja siihen liittyvän lataus- ja tankkausinfrastruktuurin rakentamisesta tehtiin ympäristövaikutusten arviointi direktiivien 2011/92/EU ja 92/43/ETY mukaisesti. Vaaditut maa-alueiden sirpaloitumisen ja maaperän huonontumisen vähentämiseen tähtäävät toimet, erityisesti vihreät käytävät ja muut elinympäristöjen kytkeytyvyyttä tukevat ratkaisut, sekä direktiivin 92/43/ETY liitteessä IV lueteltujen asiaan liittyvien suojeltujen eläinlajien suojelutoimet on toteutettu ja ne perustuvat vahvistettuihin suojelutavoitteisiin, mikä on otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X).</p>

(¹) Vaihtoehtoisesti kattavan kestävän liikenteen kehittämissuunnitelman puuttuessa hanketasolla tehty erityinen kustannus-hyötyanalyysi osoittaa, että itse hanke johtaa kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen / ei lisää kasvihuonekaasupäästöjä elinkaarensa aikana.

Esimerkki 5: Autojen romutusohjelma (esimerkki, joka ei täytä haitta-arviointivaatimuksia)*Toimenpiteen kuvaus*

Toimenpide koostuu romutusohjelmasta, jolla käytössä olevia polttomoottoriautoja korvataan energiatehokkaammilla autoilla, jotka kuitenkin nekin perustuvat polttomoottoriin (eli diesel- tai bensiinimoottoriin). Kannustin korvaamiseen luodaan maksamalla auton romuttamisesta ja uuden hankkimisesta tasasuuruinen tukimaksu. Kannustimena voi olla myös kehittyneempi järjestely (verovähennys).

Toimenpiteellä pyritään korvaamaan vanhempia ja saastuttavampia ajoneuvoja uudemmilla ja siten vähemmän saastuttavilla vastaavilla ajoneuvoilla. Esimerkissä oletetaan, että järjestelmässä edellytetään ainoastaan siirtymistä uuteen tuotesukupolveen (esim. Euro-päästönormien seuraavaan uudempaan tasoon) kuitenkin saman käyttövoimateknologian puitteissa.

Tarkistuslistan osa 1

Mitkä seuraavista ympäristötavoitteista edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haitta-arviointia?	Kyllä	Ei	Perustelu, jos on valittu "Ei"
Ilmastonmuutoksen hillitseminen	X		
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana.
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana.
Kiertotalous, mukaan lukien jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys	X		
Ilman, veden tai maaperän pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen	X		
Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana.

Tarkistuslistan osa 2

Kysymykset	Ei	Yksityiskohtaiset perustelut
<i>Ilmastonmuutoksen hillitseminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen johtavan merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin?	<i>Esimerkki haitta-arviointivaatimusten täyttymättömyydestä</i>	Polttomoottoriautot tuottavat hiilidioksidia (sekä hiukkaspäästöjä, typen oksideja, haihtuvia orgaanisia yhdisteitä ja erilaisia muita haitallisia ilman epäpuhtauksia, kuten bentseeniä). Ilmastonmuutoksen hillitsemisen osalta uusien autojen hankkiminen (vanhojen tilalle) kyllä vähentäisi päästöjä, mutta johtaisi silti merkittäviin kasvihuonekaasupäästöihin (EU:ssa ja Islannissa vuonna 2018 rekisteröityjen uusien henkilöautojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt (laboratoriotesteissä) olivat 120,8 grammaa hiilidioksidia kilometriä kohden). Komissio ei todennäköisesti hyväksyisi väitettä siitä, että uuden sukupolven diesel- tai bensiiniautot ovat paras korvaava käytettävissä oleva vaihtoehto ja että investointi ei näin ollen ole haitta-arviointiperiaatteiden vastainen. Sähköautot ovat parempi saatavilla

		oleva vaihtoehto, jonka ympäristötehokkuus (eli alhaisemmat elinkaaren aikaiset päästöt) on ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta suotuisampi. Sen vuoksi komissio todennäköisesti katsoisi, että romutusjärjestelmä aiheuttaisi merkittävää haittaa ilmastonmuutoksen hillitsemiselle.
<i>Kiertotalous ja jätehuolto:</i> Odotetaanko toimenpiteen: i) lisäävän merkittävästi jätteen syntymistä, polttamista tai hävittämistä, lukuun ottamatta kierrätykseen kelpaamattoman vaarallisen jätteen polttamista; tai ii) aiheuttavan luonnonvarojen suorassa tai epäsuorassa käytössä niiden elinkaaren missä tahansa vaiheessa huomattavaa tehottomuutta, jota ei minimoida asianmukaisilla toimenpiteillä; tai iii) aiheuttavan kiertotalouden näkökulmasta ympäristölle merkittävää ja pitkäaikaista haittaa?	X	Käytössä on jätehuoltotoimenpiteitä sekä autokannan käyttövaiheessa (huolto ja ylläpito) että elinkaaren lopussa, mukaan lukien akkujen ja elektroniikan (erityisesti niissä käytettyjen kriittisten raaka-aineiden) uudelleenkäyttö ja kierrätys jätehierarkian mukaisesti. Tuotantovaikutukset on otettu huomioon, eikä järjestelmä kannusta käyttökelpoisten ajoneuvojen liian varhaiseen romuttamiseen. Järjestelmässä romutettavat autot on käsiteltävä romuajoneuvodirektiivin (2000/53/EY) mukaisessa valtuutetussa käsittelylaitoksessa. Tämä osoitetaan todistuksella, joka on edellytys järjestelmään osallistumiselle. Lisäksi toimenpiteen ohessa kannustetaan valtuutettuja käsittelylaitoksia ottamaan auton osia talteen uudelleenkäyttöä ja uudelleenvalmistusta varten.
<i>Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä ⁽¹⁾ ?	<i>Esimerkki haitta-arviointivaatimusten täytymättömyydestä</i>	Polttomoottoriautot tuottavat muun muassa hiilimonoksidia, hiukkasia, typen oksideja ja palamatta jääneitä hiilivetyjä. Kun otetaan huomioon alan vallitsevat käytänteet ja sääntelyvaatimukset ⁽²⁾ , komissio tuskin katsoisi, että toimenpide ei johda ilmaan kohdistuvien epäpuhtauspäästöjen merkittävään kasvuun. Tämä näkemys perustuu samoihin näkökohtiin kuin ilmastonmuutoksen hillitsemisenkin kohdalla.

Esimerkki 6: Maaperän keinokastelu

Toimenpiteen kuvaus

Toimenpiteen ensisijaisena tarkoituksena on investoida alueen X nykyiseen käytössä olevaan kastelujärjestelmään, jotta voidaan tehostaa kastelumenetelmiä ja edistää uusioveden turvallista uudelleenkäyttöä. Tavoitteena on kompensoida kuivuuden aiheuttamaa veden niukkuutta maaperässä ja siten edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista erityisesti viljelykasvien osalta. Toimenpiteeseen liittyy kestävien maatalouskäytäntöjen edistäminen ja tukeminen, erityisesti kestävämmät ja tehokkaammat kastelujärjestelmät ja luonnolliset vedenpidätystoimet, siirtyminen viljelykasveihin ja viljelykäytäntöihin, joiden vedentarve on pienempi, sekä kestävämmät lannoituskäytännöt.

⁽¹⁾ 'Epäpuhtauksilla' tarkoitetaan ilmassa, vedessä tai maaperässä olevia aineita, ääntä, lämpöä, melua, valoa tai muita epäpuhtauksia, jotka voivat aiheuttaa haittaa ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

⁽²⁾ Kokonaisuudessa on eroja bensiini- ja dieselmootoreiden välillä. Euro 5- ja Euro 6 -päästörajoista annetussa asetuksessa (EY) N:o 715/2007/EY vahvistetaan autojen päästöjen tiettyjen epäpuhtauksien raja-arvot; typen oksidien (NO_x eli yhdistetyt NO- ja NO₂-päästöt) raja-arvoksi vahvistetaan 80 mg/km.

Tarkistuslistan osa 1

Mitkä seuraavista ympäristötavoitteista edellyttävät toimenpiteen yksityiskohtaista haaita-arviointia?	Kyllä	Ei	Perustelu, jos on valittu "Ei"
Ilmastonmuutoksen hillitseminen		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana. Tämä on taattua, koska uusi järjestelmä/laitteisto on energiatehokas, minkä vuoksi absoluuttiset päästöt eivät lisäänty vaikka kasteltu alue hieman kasvaa, ja/tai koska laitteiston käyttämä sähkö tuotetaan tuuli- tai aurinkoenergialla. Keinokastelu voi epäsuorasti helpottaa sellaisten maatalouskäytäntöjen jatkamista, jotka vaarantavat maatalousmaan hiilinielutoiminnan tai tekevät siitä jopa nettopäästölähteen. Kestävien maatalouskäytäntöjen mielekäs edistäminen ja tukeminen osana toimenpidettä kuitenkin viittaa siihen, että tilanne ei tässä suhteessa edelleen huonone, vaan tilanne pikemminkin paranee.
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	X		
Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu	X		
Kiertotalous, mukaan lukien jätteen syntyä ehkäisy ja kierrätys		X	Toimenpiteellä tuetulla toiminnalla on vähäinen ennakoitavissa oleva vaikutus tähän ympäristötavoitteeseen, kun otetaan huomioon sekä suorat että ensisijaiset epäsuorat vaikutukset koko elinkaaren aikana. Toimenpide ei aiheuta merkittävää tehottomuutta luonnonvarojen käytössä eikä lisää jätteen syntymistä.
Ilman, veden tai maaperän pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen	X		
Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen	X		

Tarkistuslistan osa 2

Kysymykset	Ei	Yksityiskohtaiset perustelut
<i>Ilmastonmuutokseen sopeutuminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän nykyisen ilmaston ja odotettavissa olevan tulevan ilmaston haitallista vaikutusta kyseiseen toimenpiteeseen tai ihmisiin, luontoon tai omaisuuteen?	X	Toimenpiteen ei odoteta aiheuttavan haittaa ilmastonmuutokseen sopeutumiselle seuraavista syistä: — Suurin osa toimenpiteestä auttaa jossain määrin parantamaan kykyä siittää ilmastonmuutoksen vaikutuksia lyhyellä aikavälillä, sillä se tehostaa keinokastelua lisäämättä vedenottoa. Tämä myönteinen vaikutus on mahdollinen vain siltä osin kuin asianomaisten vesimuodostumien nykyinen ja ennustettu tila on hyvä (tai sen ei voida luotettavien ennusteiden mukaan kohtuudella odottaa heikentyvän hyvää huonompaan tilaan). Jos näin ei olisi, vedenottoaste rikkoi kestävän kehityksen periaatetta, eikä investointia voitaisi pitää ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tähtäävänä toimenpiteenä (ja sitä saatettaisiin pitää jopa ilmaston-

		<p>muutokseen sopeutumisen vastaisena), vaikka se ei pahentaisi lähtötilannetta. Tämä siksi, että se pidentäisi perustavanlaatuisesti kestävämmän rakenteen elinikää. Toimenpide kuuluu periaatteessa 40 prosentin ilmastomuutoskertoimella elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä tarkoitettuun tukitoimialaan 040, koska kyseessä on vesihuoltotoimenpide, jonka tarkoituksena on hallita veden niukkuutta, jota ilmastoon liittyvät riskit eli kuivuus pahentavat.</p> <p>— Kestävien maatalouskäytäntöjen ja luonnollisten vedenpidätystoimenpiteiden edistäminen soveltuisi sen sijaan tukitoimialaan 037, koska se tukee suoraan ilmastomuutokseen sopeutumista koskevaa tavoitetta. Jotta koko toimenpide kuuluisi tukitoimialaan 037, viimeksi mainitun toimintamuodon olisi oltava toimenpiteessä määrävässä asemassa tai ainakin laajuudeltaan, mittakaavaltaan ja yksityiskohtaisuudeltaan riittävän vakuuttava.</p>
<p><i>Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu:</i> Odotetaanko toimenpiteen haittaavan:</p> <p>i) vesimuodostumien hyvää tilaa tai hyvää ekologista potentiaalia, mukaan lukien pintavedet ja pohjavedet; tai</p> <p>ii) merivesien osalta ympäristön hyvää tilaa?</p>	X	<p>Toimenpiteen ei odoteta haittaavan vesivarojen ja meren luonnonvarojen kestävää käyttöä ja suojelua. Toimenpiteen tarkoituksena on parantaa vesivarojen kestävää käyttöä erityisesti seuraavin keinoin:</p> <p>— tukemalla viljelijöiden siirtymistä viljelykasveihin ja viljelykäytäntöihin, joiden vedentarve on alaisempi; auttamalla viljelijöitä parantamaan maaperän vedenpidätyskykyä ja veden varastointia maatilatasolla;</p> <p>— toteuttamalla kastelujärjestelmä, joka mahdollistaa veden uudelleenkäytön vesiputedirektiivin mukaisesti lisäämättä vedenottoa. Toimenpiteeseen sisältyy investointeja infrastruktuuriin, joka mahdollistaa kierrätetyn veden turvallisen uudelleenkäytön maataloustarkoituksiin. Investoinnin myötä tulee mahdolliseksi käyttää käsiteltyä yhdyskuntajätevettä lähialueiden viljelyalueiden kasteluun ja valmistautua veden uudelleenkäyttöä koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun uuden asetuksen (EU/2020/741) voimaantuloon;</p> <p>— investoimalla kestävämpiin, tehokkaampiin ja vähemmän vettä käyttäviin kastelujärjestelmiin, kuten paikalliskastelujärjestelmiin. Tämä vähentää samalla ravinnevuotoa pohjavesiin ja läheisiin sisävesistöihin.</p> <p>— kun toimintaan liittyy vedenottoa, asianomainen viranomais on myöntänyt vedenottoluvan, jossa täsmennetään ehdot vesien tilan huonontumisen välttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että vesistöt saavuttavat hyvän määrällisen tilan (pohjaveden tapauksessa) tai hyvän ekologisen tilan tai potentiaalin (pintaveden osalta) viimeistään vuonna 2027 vesiputedirektiivin 2000/60/EY vaatimusten mukaisesti;</p> <p>— ympäristövaikutusten arviointi on tehty YVA-direktiivin mukaisesti ja kaikki tarvittavat lieventävät toimet on määriteltävä ja otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X).</p>
<p><i>Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen:</i> Odotetaanko toimenpiteen lisäävän merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä?</p>	X	<p>Toimenpiteen ei odoteta lisäävän merkittävästi ilmaan, veteen tai maaperään kohdistuvia epäpuhtauspäästöjä seuraavista syistä:</p> <p>— toiminnassa hyödynnettävät energiaa käyttävät laitteet ovat erittäin energiatehokkaita tai saavat käyttövoimansa uusiutuvista energialähteistä;</p> <p>— maatalouden ravinnepäästöt vähenevät, kun käyttöön tulee tehokkaampia kastelujärjestelmiä (ks. edellä);</p> <p>— kun viljelijöitä autetaan siirtymään vähemmän vettä vaativiin viljelykasveihin ja viljelykäytäntöihin ja kun veden saatavuus tilatasolla paranee, kasteluun käytetään vähemmän uutta vettä;</p>

		<p>— tukea suunnataan kestäviin maatalouskäytäntöihin, jotka puolestaan vaativat vähemmän torjunta-aineita, mikä vähentää vesien ja maaperän pilaantumista.</p>
<p><i>Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen: Odotetaanko toimenpiteen:</i></p> <p>i) merkittävästi heikentävän ekosysteemien hyvää tilaa ja sietokykyä; tai</p> <p>ii) heikentävän luontotyyppien ja lajien suojelutilannetta, mukaan lukien unionin edun kannalta merkittävät luontotyypit ja lajit?</p>	X	<p>Toimenpiteellä ei ole haitallisia vaikutuksia biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin seuraavista syistä:</p> <p>— toimenpiteen kohteena olevat kasteluhankkeet eivät sijaitse suojelluilla alueilla tai niillä ei ole kielteisiä vaikutuksia tällaisiin alueisiin alueiden suojelutavoitteiden kannalta. Lajien häiriintyminen tai kyseisten alueiden ulkopuolella oleviin luontotyyppisiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset vältetään sekä rakennus- että toimintavaiheessa tarvittavilla ehkäisy- ja lieventämistoimilla, jotka on otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X);</p> <p>— ympäristövaikutusten arviointi on tehty YVA-direktiivin mukaisesti ja kaikki tarvittavat lieventävät toimet on määritelty ja otettu huomioon toimenpiteen rakenteessa (ks. elpymis- ja palautumissuunnitelman sivu X);</p> <p>— toimenpide täyttää luontotyyppi- ja lintudirektiivien vaatimukset; toimenpiteelle on tehty luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukainen arviointi (joka tässä nimenomaisessa tapauksessa sisältyi ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn), jossa ei todettu Natura 2000 -alueisiin kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia;</p> <p>— toimenpide tukee kestäviä maatalouskäytäntöjä, jotka edellyttävät vähemmän torjunta-aineita, mikä lieventää kielteisiä vaikutuksia biologiseen monimuotoisuuteen (hyönteiset, linnut, maaperän eliöstö); toimenpide saattaa lisätä viljeltävien kasvien monimuotoisuutta ja myös näin tukea biologista monimuotoisuutta.</p>